

ความเชื่อใจต่อผู้มาใหม่ของสังคม Trust Towards Society's Newcomers

กานต์ วคินสมบัติ

Karn Wasinsombut

สาขาวิชาปรัชญา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Program in Philosophy, Faculty of Arts, Chulalongkorn University

Received: 27 June 2023

Revised: 18 July 2023

Accepted: 20 July 2023

บทคัดย่อ

นักทฤษฎีเกมอ้างว่า ความเชื่อใจคือทางออกของสถานการณ์จำยอมสารภาพของนักโทษ โดยความเชื่อใจนั้น ต้องเกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขของประโยชน์แบบต่างตอบแทน เมื่อคนสองคนเป็นคนแปลกหน้าต่อกัน แม้จะมีความเป็นไปได้ว่าจะเชื่อใจกัน แต่ความเชื่อใจนั้นจะเกิดขึ้นได้ยากกว่าเมื่อสองคนคุ้นเคยกัน ในกรณีที่คนหนึ่งคือคนแปลกหน้าผู้มาเยือนถิ่นใหม่ และอีกคนหนึ่งคือคนท้องถิ่นในพื้นที่แห่งนั้น คนท้องถิ่นไม่มีความจำเป็นต้องมีปฏิสัมพันธ์กับคนแปลกหน้าที่เพิ่งมาเยือน หรือหากเลือกมีปฏิสัมพันธ์ด้วยแล้ว ก็ไม่มีเหตุผลใดที่เขาจะเชื่อใจคนแปลกหน้านั้นว่าจะไม่ทำอันตรายหรือไม่หักหลัง ในขณะที่คนแปลกหน้า อาจต้องการมีปฏิสัมพันธ์กับคนท้องถิ่นคนนั้นเพื่อเพิ่มโอกาสในการมีชีวิตรอดและตั้งถิ่นฐานใหม่ จึงเป็นเหตุผลที่ดีที่จะเชื่อใจคนท้องถิ่นนั้น เมื่อความมีเหตุมีผลเชิงความเชื่อในฝั่งหนึ่งตั้งแย้งกับความมีเหตุมีผลเชิงปฏิบัติในอีกฝั่งหนึ่งเช่นนี้ จึงเกิดคำถามขึ้นว่า ความเชื่อใจรูปแบบใดที่ใช้เป็นฐานให้แก่ปฏิสัมพันธ์ที่เป็นความร่วมมือกันระหว่างคนแปลกหน้าในสถานการณ์เช่นนี้ได้ บทความนี้สำรวจและวิเคราะห์คำอธิบายเรื่องความเชื่อใจของนักปรัชญาสามกลุ่มคือ ทฤษฎีเกม ทฤษฎีปริชานนิยม ได้แก่ คำอธิบายของรัสเซล ฮาร์ดิน และเบริสลาฟ มาร์ซูชิ และทฤษฎีกลุ่มปริชานนิยม ได้แก่ คำอธิบายของแอนเน็ตต์ บาร์ และคาเรน โจนส์ โดยเสนอว่าคำอธิบายแบบปริชานนิยมของโจนส์สามารถเป็นคำตอบสำหรับเรื่องนี้ได้ เนื่องจากแนวคิดที่ว่าฝ่ายที่แสวงหาความเชื่อใจต้อง *ตั้งมั่นและแสดงออกถึงความสามารถ* ที่มีให้ปรากฏ เพื่อให้ฝ่ายที่ถูกคาดหวังให้มอบความเชื่อใจใช้สิ่งนี้เป็นฐานก่อรูปความเชื่อใจที่เป็น *จุดยืนที่เป็นเชิงบวกต่อเจตนาดีและความสามารถสร้างคุณูปการ* ต่อตัวเขาตามมา เป็นแนวคิดที่ตอบสนองความมีเหตุมีผลเชิงความเชื่อใจและความมีเหตุมีผลเชิงปฏิบัติสำหรับทั้งสองฝ่ายได้ในเวลาเดียวกันในแบบที่คำอธิบายอื่นทำไม่ได้

คำสำคัญ: ความเชื่อใจ, การกระทำร่วม, ความมีเหตุมีผลเชิงความเชื่อ, ทฤษฎีอภิปริชานนิยม

Abstract

Game theorists argue that trust is the solution to the prisoner's dilemma. According to many game theorists, trust only arises and results in interactions in condition of reciprocal benefits. If both sides are strangers to each other, it will be harder for trust to arise than if they are acquainted, but this is still possible. If one party is a newcomer and the other is one of the locals, condition of reciprocal benefits may be difficult to achieve. It is because locals generally need not interact with newcomers and have no evidence of trust whether or not the newcomers will harm or betray them, while newcomers need to form relationship with locals to increase their chance of survival and settling down. Thus, the newcomers are more open to trust. When epistemic rationality for one party and practical rationality for the other are in tension, a question arises as to which form of trust can be a basis for cooperative interactions between the two parties. To answer this question, this article examines accounts of trust from game theory, cognitivist theories by Russell Hardin and Berislav Marušić, and non-cognitivist theories of trust by Annette Baier and Karen Jones, respectively. It reaches a conclusion that Jones' account can be of an answer. Trust seekers have to display their commitments and abilities in response to trust offered, which in turn give trustors the basis for building up their optimism towards the former's goodwill to an even greater level. This would strike a good balance between epistemic and practical rationality regarding trust for both parties.

Keywords: Trust, Collective action, Epistemic rationality, Non-cognitivist theories

บทนำ

สื่อบันเทิงคดีประเภทหนึ่งที่กลายมาได้รับความนิยมในช่วงไม่กี่ปีมานี้ คือ นวนิยาย หนังสือการ์ตูน และการ์ตูนอนิเมชันแนวต่างโลก ที่เล่าเรื่องตัวเอกจากโลกหนึ่งที่พลัดหลงไปอยู่ในโลกอีกแห่งหนึ่ง และจำเป็นต้องเอาชีวิตรอดให้ได้ในโลกแห่งใหม่ (Stalberg, 2021) เหตุผลหนึ่งที่สื่อบันเทิงประเภทนี้กลายเป็นที่นิยมและเป็นสิ่งที่ผู้ประสงค์จะทำความเข้าใจมนุษย์ในยุคปัจจุบันไม่ควรละเลยคือ การเดินทางไปยังต่างโลก ซึ่งสะท้อนความใฝ่ฝันของคนที่ยากหนีจากโลกความเป็นจริง อาจเป็นด้วยว่า เพราะโลกที่พวกเขาอยู่ไม่เคยให้โอกาสที่จะมีชีวิตอย่างที่ต้องการหรือได้ตระหนักในคุณค่าของตนเอง จนทำให้มุ่งหวังแสวงหาสิ่งเหล่านี้จากโลกแห่งใหม่ ความนิยมในสื่อ

บันทึกประเพณีนี้สะท้อนว่า โลกยุคปัจจุบันอาจล้มเหลวในการทำให้คนจำนวนหนึ่งรู้สึกมีตัวตนและมีอำนาจที่จะเปลี่ยนแปลงสิ่งที่กระทบต่อชีวิตที่เป็นอยู่ของตนได้ แต่หลังจากที่ได้เห็นสื่อประเพณีนี้ถูกผลิตซ้ำออกมาเป็นอันมาก จึงเกิดมีคำถามว่า หากวันหนึ่งความฝันในการได้ไปเยือนต่างโลกเกิดเป็นจริง การเริ่มต้นชีวิตใหม่ในโลกใหม่นี้ จะเกิดขึ้นได้อย่างไร ปัญหาแรกและเป็นปัญหาพื้นฐานที่สุดสำหรับคนแปลกหน้าผู้มาเยือนในโลกใหม่ต้องเผชิญคือการเริ่มมีปฏิสัมพันธ์ครั้งแรกกับคนท้องถิ่น นักสังคมศาสตร์ เช่น นักคิดกลุ่มทฤษฎีเกม (game theorists) ครุ่นคิดหาคำตอบเรื่องนี้มานานหลายสิบปีว่า คนแปลกหน้าสองคนสามารถเริ่มต้นให้ความเชื่อใจ (trust) แก่กันและกันในครั้งแรกที่พบจนนำไปสู่ปฏิสัมพันธ์ที่เป็นความร่วมมือกัน (collective action) ต่อไป ได้อย่างไร

คนแปลกหน้าผู้มาเยือนไม่อาจคาดหวังที่จะมีเครื่องมือพิเศษหรืออำนาจที่จะทำให้เอาชนะใจคนท้องถิ่นให้กลายเป็นมิตรกับตนได้เหมือนในนวนิยาย ชาวเกาะเซนตินัลเหนือ ซึ่งอาศัยอยู่โดดเดี่ยวกลางทะเลลึก เมื่อมีคนประสพเหตุเรือล่มและพยายามว่ายน้ำขึ้นฝั่งก็พากันทำร้าย เมื่อมีคนพยายามเข้าไปผูกมิตรโดยนำสิ่งของไปให้ก็พากันทำร้าย แม้แต่นักมานุษยวิทยาที่พยายามเข้าไปศึกษาชาวเกาะโดยมีการเตรียมตัวล่วงหน้าอย่างเนิ่นนานก็ยังคงชาวเกาะไล่ทำร้าย นักมานุษยวิทยาต้องใช้เวลาหลายสิบกว่าปีในการเวียนให้ของขวัญกว่าที่จะทำให้ชาวเกาะเชื่อใจได้ ในอดีตในยุคอาณานิคม ประเทศเจ้าอาณานิคมได้ลักพาตัวชาวเกาะทำให้มีชาวเกาะติดโรคเสียชีวิต หลังจากนั้นพวกเขาก็มองคนนอกที่มาเยือนจากทะเลทั้งหมดว่าเป็นผู้ที่นำความตายมาให้ (Pandit, 1990) คนแปลกหน้าผู้มาเยือนในถิ่นฐานใหม่ไม่ว่าจะมีสิ่งใดติดตัวมา ถ้าชาวท้องถิ่นไม่เปิดโอกาสให้ได้ใช้มันเพื่อที่จะเอาชนะใจพวกเขาได้ สิ่งนั้นย่อมไร้ประโยชน์ นักมานุษยวิทยาผู้มีการเตรียมตัวมาอย่างดีก็ยังไม่ถึงระดับความรู้สึกเป็นศัตรูต่อคนแปลกหน้าที่ชาวเกาะแห่งนี้มี ปัญหานี้ยังถูกซ้ำเติมด้วยปัญหาทางญาณวิทยาที่ว่าคนแปลกหน้าไม่อาจรู้ หรือถึงรู้ก็ไม่อาจแน่ใจได้ว่าสิ่งใดคือเงื่อนไขที่จำเป็นต้องมีอยู่ก่อนเพื่อที่เขาจะสามารถเริ่มต้นมีปฏิสัมพันธ์ที่เป็นแบบร่วมมือกันกับคนท้องถิ่นบนเกาะได้ และเขาต้องทำอย่างไรจึงจะตอบสนองเงื่อนไขที่ว่ามีได้

อุปสรรคนี้ไม่ได้เป็นแต่เฉพาะกรณีของความร่วมมือกับคนแปลกหน้าที่แสดงความเป็นศัตรู แต่เป็นกับกรณีคนแปลกหน้าแท้ ๆ ที่อาจแค่รู้สึกเฉย ๆ ต่อกันด้วย พจนานุกรมแปลไทย-อังกฤษของ สอ เสถบุตร แปลคำว่า “คนแปลกหน้า” ว่าตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า stranger ซึ่งเมื่อตามไปดูใน Oxford English Dictionary และพจนานุกรมอื่นอีกหลายฉบับพบว่านิยามไว้ตรงกันว่าหมายถึง คนที่ผู้พูดไม่รู้จัก หรือคนที่อยู่ในที่ที่ไม่เคยอยู่มาก่อน เมื่อคนแปลกหน้าแท้ ๆ สองคนมาพบกัน ทั้งคู่ย่อมไม่รู้เรื่องราวใด ๆ ของกันและกัน ต่างฝ่ายจึงต่างไม่อาจมั่นใจในสิ่งที่อีกฝ่ายหนึ่งจะทำและผลที่สิ่งนั้นที่จะเกิดกับตนเอง ขณะเดียวกันก็ไม่อาจมั่นใจในสิ่งที่อีกฝ่ายคิดเกี่ยวกับตนและสิ่งที่ตนจะทำว่าจะส่งผลอย่างไรต่อพวกเขาเช่นกัน นอกจากนี้แล้วหากเป็นคนแปลกหน้าต่อกันอย่างแท้จริง แม้แต่การกระทำที่เกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบันเองก็ยากที่ต่างฝ่ายจะรู้ว่าอีกฝ่ายกำลังทำอะไรอยู่ เนื่องด้วยไม่รู้เจตนากระทำทำให้ไม่เข้าใจความหมายของการกระทำดังที่พบได้ระหว่างคนจากต่างวัฒนธรรม แต่การที่คนสองคนจะทำบางสิ่งที่เป็นเนื้อเป็นหนังร่วมกันได้นั้นต้องอาศัยความเชื่อบางประการที่ต่างฝ่ายต่างมีเกี่ยวกับอีกฝ่ายอยู่

ก่อน เช่น ความเชื่ออีกฝ่ายมองเห็นข้อเท็จจริงที่ตรงกันกับตน ไม่ใช่มองเห็นข้อเท็จจริงในแบบที่แตกต่างกันอย่างสุดขีดกับที่ตนรับรู้¹ อีกฝ่ายเชื่อในที่มาของข้อเท็จจริงแบบเดียวกันตน² และยึดถือคุณค่าพอเข้ากันได้ ไม่ใช่เชื่อในที่มาของข้อเท็จจริงคนละแบบและยึดมั่นในคุณค่าที่แตกต่างเป็นขาคำกับที่ตนยึดมั่น³

ทฤษฎีทางญาณวิทยาเกี่ยวกับความเชื่อส่วนใหญ่กล่าวไว้ว่าเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ขาดความรู้หรือมีความรู้ที่ไม่กระจ่างชัด ควรระจางกว่าจะมีเหตุมีผลสนับสนุนให้เชื่อได้ว่าเป็นแบบใดแบบหนึ่งก่อนแล้วจึงค่อยมีความเชื่อหรือการกระทำแบบใดแบบหนึ่งในสถานการณ์นั้น ๆ ซึ่งบางครั้งคือการไม่ต้องทำอะไรเลยนอกจากสิ่งที่ทำอยู่ก่อนแล้ว ความคิดเช่นนี้เรียกได้ว่าความมีเหตุมีผลเชิงความเชื่อ (epistemic rationality) (Chignell, 2018; Williams, 1981) ดังนั้น ถ้าคนแปลกหน้าสองฝ่ายเป็นคนที่ไม่มีเหตุมีผลเชิงความเชื่อ เมื่อแต่ละฝ่ายต่างไม่มีความรู้ที่จำเป็นสำหรับใช้ตัดสินว่าควรเชื่อสิ่งใดเกี่ยวกับอีกฝ่าย พวกเขาย่อมระมัดระวังและหากเลี่ยงได้ก็จะเลี่ยงปฏิสัมพันธ์อย่างไรก็ดี สิ่งนี้ฟังดูอ่อนแออยู่ไม่น้อยสำหรับโลกยุคปัจจุบันที่ตัวเลือกที่จะไม่มีปฏิสัมพันธ์กับคนแปลกหน้านั้นวันยิ่งทำได้ยาก การย้ายถิ่นฐานของคนกลุ่มน้อยโดยเฉพาะในหมู่ผู้ประสบภัยพิบัติจากสงครามกลางเมืองที่ต้องอพยพจากบ้านเกิดที่ไม่ใช่สถานที่ปลอดภัยสำหรับการดำรงชีวิตอีกต่อไปไปยังถิ่นฐานใหม่ การที่โลกในปัจจุบันยังมีการกระจายรายได้ที่กระจุกตัวทำให้มีผู้คนจำนวนมากถูกกระตุ้นให้ออกไปแสวงหาโอกาสทำมาหากินถิ่นที่อยู่ใหม่ที่มีผู้คนที่ไม่ได้เติบโตมาภายใต้ชุดวิธีคิดและวัฒนธรรมในแบบเดียวกันกับตนอาศัยอยู่ (Carens, 2013) แต่เมื่อการต้องอยู่รวมในพื้นที่ทางกายภาพเดียวกันกับผู้อื่นที่เริ่มต้นจากเป็นคนแปลกหน้าสำหรับตนดูจะกลายเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ทัศนคติที่ทำให้คน ๆ หนึ่งหลีกเลี่ยงในสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ย่อมไม่ใช่ทัศนคติที่มีเหตุมีผล การมีปฏิสัมพันธ์กับคนหน้าใหม่ที่พบยังสามารถเปิดโอกาสใหม่ ๆ ให้ที่ช่วยให้ชีวิตดีขึ้นได้ (Gambetta, 1988) ความมีเหตุมีผลเชิงปฏิบัติ (practical rationality) ในรูปที่ว่าหากต้องการบรรลุเป้าหมายชนิดใดชนิดหนึ่ง การกระทำที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายนั้นได้ย่อมเป็นการกระทำที่มีเหตุมีผลที่ควรทำ (Scanlon, 1998) จึงดูเหมือนเรียกร้องให้คนแสวงหา ไม่ใช่หลีกเลี่ยงปฏิสัมพันธ์เมื่อปฏิสัมพันธ์จะยังประโยชน์ให้ แต่ถึงกระนั้น พลังของความมีเหตุมีผลเชิงความเชื่อก็ยังดูเหมือนรับฟังได้อยู่ (Chignell, 2018) บทความนี้ได้มุ่งค้นหาความเชื่อใจที่สามารถสร้างสมดุลให้แก่สำหรับความตึงเครียดระหว่างความมีเหตุมีผลสองชนิดนี้ในทุกสถานการณ์ แต่จะพิจารณาเฉพาะความเชื่อใจที่ทำได้ในสถานการณ์ของคนแปลกหน้าผู้มาเยือนยังโลกใหม่กับคนที่ต้องถิ่นผู้อาศัยอยู่ก่อนแล้วในโลกนั้น ความเชื่อใจชนิดที่จะใช้เป็นฐานสำหรับการเริ่มต้นมีปฏิสัมพันธ์แบบการกระทำร่วมระหว่างคนในสองสถานะนี้ได้ต้องอธิบายได้ว่าเพราะเหตุใดการเชื่อใจเช่นนี้จึงยังคงเป็นสิ่งที่มีความมีเหตุมีผลเชิงความเชื่อด้วยสำหรับ *ทั้งสองฝ่าย*

¹ เช่นมองว่าการยิ้มให้คือการแยกเขี้ยวใส่ และการแยกเขี้ยวใส่คือการยิ้มให้

² เช่นเชื่อในสิ่งที่ประจักษ์แก่สายตา หรือเชื่อในคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่หรือคนที่นับถือ

³ เช่นเห็นคนแปลกหน้าทั้งหมดเป็นศัตรู หรือเปิดรับผู้คนใหม่ ๆ ได้ง่ายและพร้อมให้ความร่วมมือกับคนที่ไม่เคยรู้จักมาก่อน

ระเบียบวิธีวิจัย

บทความนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยศึกษาเอกสารชั้นปฐมภูมิและทุติยภูมิเกี่ยวกับคำอธิบายเรื่องความเชื่อใจของนักปรัชญากลุ่มทฤษฎีเกม กลุ่มปริชานนิยม (cognitivism) และกลุ่มอปริชานนิยม (non-cognitivism) เพื่อนำมาวิเคราะห์ว่าคำอธิบายใดที่ฟังดูมีความสอดคล้องในตัวเอง และยังสามารถเป็นทางออกได้สำหรับปัญหาเรื่องการกระทำร่วมระหว่างคนแปลกหน้าผู้มาเยือนในถิ่นฐานใหม่ที่ต้องดิ้นรนเอาตัวรอดและจึงต้องการมีปฏิสัมพันธ์กับอีกฝ่ายหนึ่งเป็นคนท้องถิ่นที่ไม่มีความจำเป็นต้องมีปฏิสัมพันธ์กับคนแปลกหน้าที่ตนไม่รู้จัก อีกทั้งไม่มีเหตุผลให้เชื่อใจหรือหลักฐานว่าควรเชื่อใจคนแปลกหน้านั้น โดยเกณฑ์ที่ใช้ประเมินและตัดสินคือคำอธิบายที่จะใช้เส้นทางออกได้จำเป็นต้องตอบสนองเงื่อนไขสองประการที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้คือ *ความมีเหตุมีผลเชิงความเชื่อ* และ *ความมีเหตุมีผลเชิงปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับความจำเป็นเชิงปฏิบัติ* จากมุมมองของทั้งฝ่ายคนแปลกหน้าผู้มาเยือน และฝ่ายคนที่อยู่มาก่อนได้

การนำเสนอจะแบ่งเป็น ส่วนที่หนึ่งการอภิปรายคำอธิบายเรื่องความเชื่อใจแบบทฤษฎีเกม คำอธิบายเรื่องความเชื่อใจแบบทฤษฎีปริชานนิยม ซึ่งมีตัวแทนคือ รัสเซล ฮาร์ดิน (Russell Hardin) และ เบริสลอฟ มารูซิค (Berislav Marušić) และคำอธิบายเรื่องความเชื่อใจแบบทฤษฎีอปริชานนิยม ซึ่งมีตัวแทนคือ แอนเน็ตต์ แบร์ (Annette Baier) และ คาเรน โจนส์ (Karen Jones) และพิจารณาข้อวิจารณ์และข้อโต้แย้งที่เกี่ยวข้อง ส่วนที่สองนำผลลัพธ์ที่ประมวลได้มาวิเคราะห์และประเมินในกรอบเรื่อง *ความมีเหตุมีผลเชิงความเชื่อ* และ *ความมีเหตุมีผลเชิงปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับความจำเป็นเชิงปฏิบัติ* จากมุมมองของทั้งฝ่ายคนแปลกหน้าผู้มาเยือน และฝ่ายคนที่อยู่มาก่อนได้ โดยข้อสรุปที่ได้ในส่วนที่สองนี้คือ คำอธิบายเรื่องความเชื่อใจแบบทฤษฎีอปริชานนิยมของโจนส์ และข้อเสนอให้มองคนในฐานะผู้กระทำจากคำอธิบายเรื่องความเชื่อใจของมารูซิคเป็นคำอธิบายที่ตอบสนองเงื่อนไขทั้งคู่ได้ดีที่สุด จึงเป็นคำอธิบายที่เหมาะสมสำหรับความเชื่อใจต่อผู้มาใหม่ของสังคม

คำอธิบายเรื่องความเชื่อใจแบบทฤษฎีเกมกับปัญหาการกระทำร่วมในกรณีคนแปลกหน้าผู้มาเยือน

ถ้าคิดว่ามนุษย์ทุกคนเป็นผู้มีเหตุมีผล (rational) แนวทางการอธิบายที่น่าจะฟังดูถูกต้องที่สุดก็คือทฤษฎีเกม ซึ่งอธิบายบนสมมติฐานที่ว่า เพราะมนุษย์มีเหตุมีผล มนุษย์ย่อมแสวงหาประโยชน์สูงสุดและเลือกใช้วิธีการที่จะได้มาซึ่งประโยชน์สูงสุดนั้น (utility maximization) ดังนั้น หากตัวเลือกการมีปฏิสัมพันธ์จะทำให้ได้มากกว่าอยู่เฉย ๆ มนุษย์ย่อมเลือกมีปฏิสัมพันธ์ และเมื่อตกลงที่จะมีปฏิสัมพันธ์กันแล้ว ต่างฝ่ายย่อมเลือกทำในสิ่งที่จะทำให้ตนเองได้รับประโยชน์สูงสุดหรือเสียประโยชน์น้อยที่สุด หากในสถานการณ์นั้น ผลประโยชน์สูงสุดของแต่ละฝ่ายกับผลประโยชน์สูงสุดรวมกันไม่ขัดแย้งกันก็จะมีปัญหา แต่หากเกิดขัดแย้งกัน แรงจูงใจแสวงหาประโยชน์สูงสุดจะทำให้ต่างฝ่ายต่างจะเลือกทำในสิ่งที่จะทำให้ตนได้รับประโยชน์สูงสุดหรือเสียประโยชน์น้อยที่สุดไว้มาก่อน แต่

เนื่องจากพวกเขาเป็นคนที่เห็นแก่ตัวและก็รู้ว่าอีกฝ่ายก็เป็นคนที่เห็นแก่ตัว และจะใช้เหตุผลในการทำงานของตัวเองกัน พวกเขาจะพบว่าการเล่นหาประโยชน์ส่วนบุคคลก่อนประโยชน์สูงสุดจะเป็นยุทธศาสตร์เด่น (dominant strategy) ในสถานการณ์ชนิดที่ผลประโยชน์ขัดแย้งนี้ จนทำให้ท้ายที่สุดสิ่งที่ทั้งคู่เลือกจะทำจะทำให้ปฏิสัมพันธ์นี้ไม่ให้ประโยชน์สูงสุดแก่ใครเลย ที่ภาษาของนักทฤษฎีเกมเรียกว่าสภาวะดุลยภาพแบบแนช (Nash Equilibrium)

ตัวอย่างของความมีเหตุมีผลอันทำให้คนได้ประโยชน์ต่ำกว่าที่ควรจะเป็นที่ชัดเจนที่สุดคือ สถานการณ์จำยอมสารภาพของนักโทษ (Prisoner's dilemma) ดังตาราง 1 นักโทษสองคนถูกจับกุมตัวด้วยข้อหาเดียวกัน ทั้งคู่ถูกนำไปสอบสวนแยกกันและต่างได้รับแจ้งว่า หากทั้งคู่สารภาพ จะได้รับโทษติดคุกคนละห้าปี หากทั้งคู่ไม่สารภาพ จะได้รับโทษติดคุกคนละสองปี แต่หากคนใดคนหนึ่งสารภาพและอีกคนหนึ่งปฏิเสธ คนที่สารภาพจะถูกกักขังเป็นพยานและไม่ต้องรับโทษ ส่วนคนที่ปฏิเสธจะได้รับโทษติดคุกคนเดียวสิบปี โครงสร้างรางวัลที่เป็นไปได้จึงมีสี่แบบ

	นักโทษคนที่ 2: ร่วมมือ (ไม่สารภาพ)	นักโทษคนที่ 2: ไม่ร่วมมือ (สารภาพ)
นักโทษคนที่ 1: ร่วมมือ (ไม่สารภาพ)	คนไม่สารภาพทั้งคู่ติดคุกคนละ 2 ปี (2, 2)	คนสารภาพไม่ติดคุก, คนไม่สารภาพติดคุก 10 ปี (10, 0)
นักโทษคนที่ 1: ไม่ร่วมมือ (สารภาพ)	คนสารภาพไม่ติดคุก, คนไม่สารภาพติดคุก 10 ปี (0, 10)	คนสารภาพทั้งคู่ติดคุกคนละ 5 ปี (5, 5)

ตาราง 1. ลักษณะของปัญหาในเกมทางเลือกของนักโทษ (Prisoner's dilemma)

ตามการวิเคราะห์แบบทฤษฎีเกม ซึ่งหากผู้เล่นทั้งคู่ต่างเป็นผู้มีเหตุมีผล และไม่ได้ความสัมพันธ์เป็นพิเศษใด ๆ ต่อกัน ผลลัพธ์ของการตัดสินใจของแต่ละฝ่าย จะมาจบที่สภาวะดุลยภาพแบบแนชนี้เสมอ ที่เป็นเช่นนี้เพราะแต่ละฝ่ายพอใจตัวเองที่เลือกที่ตนและอีกฝ่ายติดคุกคนละ 5 ปี มากกว่าอีกตัวเลือกหนึ่งที่ตนติดคุก 10 ปี และอีกฝ่ายไม่ติดคุกเลย นักทฤษฎีเกมเรียกสภาวะแบบนี้ว่า กับดักของความเป็นเหตุเป็นผล (rationality trap) (Luce & Raiffa, 1957) เพื่อหลุดออกจากกับดักนี้ นักทฤษฎีเกมจึงเสนอแนวคิดเรื่องความเชื่อใจ ความเชื่อใจนี้จะต้องมีอยู่ก่อนการมีปฏิสัมพันธ์ แต่ปัญหาของความเชื่อใจนี้คือ จะใช้การได้ต่อเมื่อเป็นเกมที่เล่นติดต่อกันหลายครั้งที่เมื่อฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดให้ความเชื่อใจไปแล้วและได้รับการร่วมมือกลับ สิ่งนี้จะเป็ปัจจัยเสริมแรงเชิงบวกให้ทั้งสองฝ่ายเล่นเกมแบบร่วมมือกันต่อไปในอนาคต อย่างไรก็ตาม นักทฤษฎีเกมค้นพบว่าแม้เป็นเกมที่เล่นหลายครั้งติดต่อกัน แต่หากเกมจะไปถึงจุดสิ้นสุดที่เกมใดเกมหนึ่ง ปัญหานี้จะกลับมาอีก โดยเกมสุดท้ายจะกลับมามีโครงสร้างแบบเดียวกับเกมที่เล่นครั้งเดียว ที่แรงจูงใจให้หักหลังเมื่ออีกฝ่ายให้ความร่วมมือจะกลับมาอีก (Elster, 2007; Witteloostuijn, 2003)

มีนักทฤษฎีเกมบางคนพยายามหาทางออกเพื่อให้เกิดความร่วมมือกันขึ้นได้ เช่น เสนอให้ใช้การสื่อสารไปถึงอีกฝ่ายให้เข้าใจให้ได้ว่าจะต้องร่วมมือเพื่อให้ได้ประโยชน์มหาศาล มิฉะนั้นก็ต้องเสียประโยชน์ด้วยกันอย่างมหาศาลเช่นกัน เช่น การประกาศจะยิงอาวุธนิวเคลียร์ใส่อีกฝ่ายก่อนจะตัดการสื่อสารทันที (Schelling, 1960) แต่แนวทางนี้ก็ดูจะใช้ไม่ได้กับกรณีดังกล่าว เพราะต่างฝ่ายต่างก็ยังไม่รู้ด้วยซ้ำไปว่า ผลประโยชน์ที่อีกฝ่ายต้องการ ซึ่งรวมไปถึงทั้งในเชิงวัตถุและในเชิงคุณค่านั้นเป็นสิ่งเดียวกันกับของตนหรือไม่ ด้วยความที่แต่ละฝ่ายไม่รู้ว่าอีกฝ่ายหนึ่งนั้นเป็นคนอย่างไร สิ่งใดที่เขาให้ความสำคัญ สิ่งใดที่เขายอมรับได้และยอมรับไม่ได้ คนที่อยู่ต่างบริบทกันอาจมีสิ่งที่พวกเขายึดถือเป็นผลประโยชน์และการประเมินค่าสิ่งต่าง ๆ ไม่เหมือนกัน เช่น การเชื่อฟังผู้นำหรือการนิยมความเสมอภาค การคิดถึงผลประโยชน์หรือระยะยาว การให้ความสำคัญกับส่วนตัวหรือส่วนรวม คุณค่าเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกัน (Hofstede & Hofstede, 2005) ทำให้ไม่มีใครประเมินได้ว่าสิ่งใดคือผลประโยชน์ร่วมกันที่จะสามารถนำเสนอต่ออีกฝ่ายให้ยอมรับในข้อตกลงหนึ่ง ๆ ได้ และเมื่อเป็นเช่นนั้น ในเมื่อต่างฝ่ายต่างก็ยังไม่รู้อะไรเกี่ยวกับอีกฝ่ายเลย แนวทางที่ปลอดภัยกว่าสำหรับพวกเขาจึงเป็นการพอใจที่จะไม่ร่วมมือกัน

แนวทางการอธิบายอีกแบบหนึ่งคือการเล่นเกมนายทฤษฎีศาสตร์ที่จะใช้ในการประเมินยุทธศาสตร์ที่แต่ละคนในความสัมพันธ์นั้นจะมีโอกาสอยู่รอดได้มากที่สุด ซึ่งจากการศึกษาของโรเบิร์ต เอเซลรอด (Robert Axelrod) ได้ค้นพบโดยใช้โปรแกรมจำลองการปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีโอกาสแพ้ได้บ้างว่ายุทธศาสตร์ที่สามารถอยู่รอดได้มากที่สุดคือ การตีมาตีตอบ ร้ายมาร้ายตอบ (tit for tat) คือถ้าได้รับความร่วมมือในครั้งก่อนหน้าก็จะร่วมมือด้วยในครั้งถัดไป ถ้าไม่ได้รับความร่วมมือในครั้งก่อนหน้า ก็จะไม่ให้ความร่วมมือในครั้งต่อไป (Axelrod, 1984) ส่วนความเชื่อใจมีขึ้นได้โดยการทำเสมือนหนึ่งว่าเชื่อใจไปก่อนในเกมแรกเพื่อดูผลว่าอีกฝ่ายทำอะไรในเกมนี้ แล้วค่อยเลียนแบบสิ่งที่อีกฝ่ายทำในเกมต่อไป อย่างไรก็ตาม แนวทางนี้ยังคงมีปัญหาที่ว่าในการปฏิสัมพันธ์ครั้งแรก ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่ถูกคาดหวังให้เชื่อใจไปก่อน เกิดไม่ใช้ยุทธศาสตร์นี้ เช่น สิ่งที่เขาแกล้งเซนต์เนลทำ เกมก็จะไม่สามารถเริ่มต้นได้ ยุทธศาสตร์นี้จะจบตั้งแต่ยังไม่ทันได้เริ่มต้น

ยุทธศาสตร์ของนักทฤษฎีเกมทั้งหมดที่กล่าวมาวางอยู่บนความเชื่อว่าเป็นผู้กระทำที่มีเหตุผล การกระทำร่วมจะเกิดขึ้นได้จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์ที่ถูกต้องระหว่างความเชื่อและความพอใจ (preferences) ของผู้กระทำ กับ การกระทำที่เป็นผลตามมาจากความเชื่อและแรงจูงใจนั้น (Elster, 1976) ซึ่งในกรณีของคนแปลกหน้าผู้มาเยือนกับคนท้องถิ่น คนท้องถิ่นยังไม่มีข้อมูลใดที่จะให้มีความเชื่อเป็นแบบใดแบบหนึ่งเกี่ยวกับคนแปลกหน้า และพอใจการอยู่ห่างจากคนแปลกหน้าที่ตนยังไม่รู้ว่าจะนำอะไรมาสู่มากกว่าการมีปฏิสัมพันธ์ การกระทำที่ตามมาจากความเชื่อและแรงจูงใจเช่นนี้เช่นที่ชาวเซนต์เนลทำจึงมีความมีเหตุผลในตัวเองอยู่ หากคนท้องถิ่นเกิดความเชื่อใจแก่คนแปลกหน้าผู้มาเยือนทั้งที่เงื่อนไขความเชื่อและแรงจูงใจของพวกเขาเป็นเช่นนี้ นั่นหมายถึงการกระทำของเขาจะไม่มีเหตุผล ส่วนคนแปลกหน้าเองอาจจะมีความเชื่อใจที่จะเชื่อใจคนท้องถิ่น และที่จะให้คนท้องถิ่นเชื่อใจตน แต่เงื่อนไขที่พวกเขาอยู่ไม่อำนวยให้สิ่งนี้สามารถเกิดขึ้นได้อย่างมีเหตุผล

ฮาร์ดีนอ้างว่า ถ้าอยากรู้ว่าอะไรคือคุณสมบัติไว้ใจได้ที่ทำให้คนอื่นในสังคมที่เราใช้ชีวิตอยู่เชื่อใจกันได้แบบเดียวกับความไว้ใจได้ของอัลเบอริชที่ว่าเขาจะไม่ผิดคำปฏิญาณ สิ่งที่เราต้องทำคือ “คิดถึงตัวตนในโลกจริงของอำนาจมหัศจรรย์ที่ท้องไรมีต่ออัลเบอริชที่สามารถทำให้พวกเราทุกคนอยู่กับร่องกับรอยเหมือนกับที่เขาเป็น” สิ่งดังกล่าวต้องเป็นสิ่งที่เมื่อคนอยู่รวมกันเป็นสังคมแล้วจะบังคับให้การกระทำของคนในสังคมเป็นไปตามที่ได้ลั่นวาจาหรือที่ได้ให้คำมั่นไว้ โดยหากไม่ทำตามจะต้องเสียประโยชน์ ที่จะทำให้ข้อผูกมัดนั้นไม่ใช่คำโกหก หรือคำสัญญาลวง แต่บังคับให้คนทำตามได้จริงแม้สิ่งที่ทำนั้นจะดูเหมือนขัดกับผลประโยชน์อย่างอื่นของเขาก็ตาม ซึ่งฮาร์ดีนอ้างว่าในโลกความเป็นจริง สิ่งที่ทำให้คุณให้โทษได้ต่อการทำได้หรือไม่ได้กับข้อผูกมัดที่มีต่อเรื่องหนึ่งเรื่องใดมีแต่กลไกการควบคุมทางสังคมอย่างเช่นกฎหมาย บรรทัดฐาน วิถีประชา จารีตประเพณี ที่มีอยู่ในสังคมนั้น ๆ ที่หากไม่ปฏิบัติตามจะมีบทลงโทษในรูปของการประนาม การคว่ำบาตร หรือบทลงโทษใดอื่นใดก็ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ การที่บุคคลหนึ่งถูกเงื่อนไขบีบบังคับในลักษณะนี้นั้นเองที่ทำให้เราเชื่อได้ว่าเขาจะไม่เอาประโยชน์ของตนมาแลกในการทำผิดสัญญา จึงทำให้เขามีคุณสมบัติไว้ใจได้ที่อัลเบอริชมี

การสร้างการเชื่อใจจึงเกี่ยวข้องกับการสร้างสถาบันที่ช่วยทำให้คนมีคุณสมบัติไว้ใจได้ ซึ่งจะช่วยสนับสนุนหรือก่อให้เกิดความเชื่อใจขึ้นตามมา (1996, p. 28) และถ้าทำเช่นนี้ได้ก็จะแก้ปัญหาเรื่องความร่วมมือกันได้ด้วยเพราะปัญหาที่เป็นหัวใจของความร่วมมือกันก็คือการผูกมัดตนเองเข้ากับข้อกำหนดของสถาบันและโน้มน้าวให้คนอื่นเชื่อได้ว่าตนผูกมัดเช่นนี้ สถาบันเช่นศาลและการลงโทษโดยศาล “เปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ของคนทุกคนไปโดยสิ้นเชิง ทำให้ความสัมพันธ์ที่คนมีต่อกันกลายมาเป็นลักษณะร่วมมือกันมากกว่าที่อาจจะเป็นหากไม่มีการลงโทษนี้อยู่” (1996, p. 33) นอกจากนี้ยังมีสถาบันทางสังคม เช่น วิถีประชาและจารีตประเพณีที่จะลงโทษผู้ไม่ทำตามโดยการดูหมิ่นเหยียดหยามหรือการที่สร้างสภาวะที่ทำให้ผู้ที่ละเมิดไม่สามารถที่จะใช้ชีวิตอยู่ได้

ฟิลลิปส์ เพตตีต (Philip Pettit) โต้แย้งฮาร์ดีนว่าความเชื่อใจควรถูกเข้าใจว่าเป็นการตอบสนองต่อความเชื่อใจที่ให้ไป (trust-responsive) ซึ่งมีองค์ประกอบสามประการคือ (1) A พึงพาให้ B ทำบางสิ่ง (2) การพึงพานี้ถูกแสดงออกมาให้ B รับรู้ และ (3) A คาดหมายให้ B ประพฤติตัวตามที่ A พึงพาและให้ B ถู่ว่าการประพฤตินั้นมีประโยชน์สำหรับ B เองมากกว่าการไม่ประพฤติ ด้วยเหตุผลที่ว่าประพฤตินั้นคือวิธีหนึ่งที่ B จะแสดงตนหรือพิสูจน์แก่ผู้อื่นว่าเขาเป็นคนที่มีผู้อื่นพึงพาได้หากมอบความเชื่อใจให้ (Pettit, 1995, p. 206)

คาเรน โจนส์ (Karen Jones) โต้แย้งคำอธิบายของฮาร์ดีนว่าการเชื่อใจต้องอยู่บนเงื่อนไขทางสถาบัน เช่น กฎหมาย วิถีประชาและจารีตประเพณี เท่ากับการเชื่อใจว่าคน ๆ หนึ่งจะทำหรือไม่ทำสิ่งใดได้จึงเป็นแค่การพึงพาอาศัยข้อเท็จจริงที่เป็นอยู่เท่านั้นที่กำหนดให้คนนั้นทำสิ่งนั้น แต่ความเชื่อใจไม่ใช่แค่การพึงพา การพึงพาเป็นการเชื่อมั่นต่อการกระทำของอีกฝ่ายว่าจะไปทำตามคาดหมายเพราะมีเงื่อนไขหรือมูลเหตุอย่างอื่นที่ไม่ได้มาจากเจตนาของตัวเอง หรือกล่าวให้เจาะจงขึ้นคือ ที่ไม่ได้เกิดมาจากการที่ตัวเขาได้รับมอบความเชื่อมั่นจากผู้เชื่อใจ (และรู้ว่าเป็นเช่นนี้) และไม่ได้ประกอบด้วยเจตนาที่เขามีต่อผู้เชื่อใจเมื่อรู้ว่าคุณผู้นั้นมอบความเชื่อใจให้แก่เขาและ

จึงอยากปฏิบัติให้ได้ตามที่คนที่เชื่อใจเขาพึ่งพาให้เขาทำ ความเชื่อใจตามแนวทางการอธิบายแบบฮาร์ดินไม่ต่างอะไรจากการบอกว่าเราเชื่อใจอีกคนหนึ่งว่าจะทำงานให้เราได้เพราะเราไปจับคนสำคัญของเขาเป็นตัวประกันไว้แล้ว โจนส์อ้างว่า การมองบุคคลที่เราเชื่อใจเช่นนี้ไม่ต่างจากมองเขาเสมือนเป็นวัตถุที่ถูกกำหนดจากเงื่อนไขภายนอกตัวเขาเองว่าเมื่อเกิดเหตุปัจจัยหนึ่งขึ้นแล้วคนนั้นจะทำอะไรหรือไม่ทำอะไร ในทรรศนะของโจนส์ ความเชื่อใจเรียกร่อง (1) ทรรศนะในฝั่งของผู้ให้ความเชื่อใจที่มองคนที่ตนมอบความเชื่อใจให้ว่าไม่ใช่แค่วัตถุ แต่คือผู้กระทำที่มีส่วนร่วม (agent/participant) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเซนในการโต้แย้งทฤษฎีเกมที่ว่าผู้กระทำที่มีเหตุผลมีความสามารถในเชิงสะท้อนคิด (Sen, 1977) และ (2) การที่ผู้กระทำที่มีเหตุผลสามารถตอบสนองต่อความเชื่อใจที่ตนได้รับมอบมาจากผู้อื่น โดยกำหนดการกระทำที่ตามมาของเขาให้เป็นไปในทางที่ผู้ที่ยอมมอบความเชื่อใจให้พึ่งพาว่าเขาจะทำ (Hawley, 2014, p. 5; Jones, 1996) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเพตตีต

แอนเน็ตต์ แบร์ (Annette Baier) ชี้ว่าปฏิกิริยาของเราเมื่อสิ่งที่เชื่อใจไม่เป็นไปตามนั้น ไม่ใช่แค่ความรู้สึกผิดหวังแบบไม่สมหวัง แต่คือความรู้สึกว่าผิดหวังอย่างแรงหรือถึงขั้นถูกหักหลัง แสดงว่าความเชื่อใจไม่อาจเป็นแค่การพึ่งพา (Baier, 1986, p. 235) เมื่อเราพึ่งพาผู้ใดแล้วคนนั้นกลับไม่ทำตามที่เราพึ่งพาว่าเขาจะทำ ปฏิกิริยาของเราอย่างมากที่สุดคือความรู้สึกผิดหวัง ความรู้สึกผิดหวังอย่างแรงหรือถึงขั้นถูกหักหลังชี้ว่าการเชื่อใจคนบางคนทำให้เราอยู่ในสถานะที่ต่างจากเมื่อเราพึ่งพา นั่นคือความเชื่อใจทำให้เราอยู่ในจุดที่เปราะบางต่อสิ่งที่เขาจะทำหรือไม่ทำหลังจากที่เราให้ความเชื่อใจไปแล้ว สอดคล้องกับที่พาร์ธา ดาสกุปตา (Partha Dasgupta) กล่าวว่าเราเชื่อใจคนอื่นทั้งที่ก็ยอมรับว่าพวกเขาไม่เสถียรหรืออำนาจตามดุลยพินิจที่จะทำตามที่เราเชื่อใจว่าเขาจะทำหรือไม่ก็ได้ เช่นเราเชื่อใจพวกเขาตั้งแต่ก่อนที่จะสามารถตรวจตราติดตามว่าเขากระทำตามนั้นหรือไม่ หรือเมื่อเราสละสิทธิที่จะตรวจตราติดตามการกระทำของเขาโดยสิ้นเชิง (Dasgupta, 1988) ผู้เขียนจะกลับมาพิจารณาคำอธิบายทางเลือกเหล่านี้ในภายหลัง

การถกเถียงในปัจจุบันเกี่ยวกับข้อเรียกร้องเรื่องความสอดคล้องเชิงโครงสร้าง (structural coherence) มีนัยต่อความมีเหตุผลเชิงความเชื่อด้วยว่าควรเป็นเช่นใด อเล็กซ์ วอร์สนิป (Alex Worsnip) อ้างว่าความมีเหตุผลเชิงความเชื่อ (epistemic rationality) เรียกร้องความสอดคล้องระหว่างทัศนคติแบบต่าง ๆ ที่คนมีเหตุผลมี เช่นเมื่อตัดสินว่ามีความน่าจะเป็นสูงที่สิ่งหนึ่งจะเกิดขึ้น แต่กลับตัดสินว่าไม่ควรเชื่อว่าสิ่งนั้นจะเกิดขึ้น แสดงว่าไม่มีเหตุผล (Worsnip, 2018) ทรรศนะของฮาร์ดินเองก็มีลักษณะสอดคล้องเช่นนี้ เมื่อคนหนึ่งตัดสินว่าคนอื่นคนหนึ่งไว้วางใจได้ เขาก็มีทัศนคติแบบเชื่อใจให้แก่คน ๆ นั้น และสิ่งที่ทำให้เขาตัดสินว่าคนอื่นคนหนึ่งไว้วางใจได้ ก็เพราะมีสิ่งที่ถือได้ว่าเป็นหลักฐานที่หนักแน่นให้ตัดสินเช่นนั้น คือ การมีอยู่ของกฎหมาย บรรทัดฐาน วิธีประชา และจารีตประเพณีที่จะบังคับให้คนนั้นทำในสิ่งที่คนอื่นไว้วางใจว่าเขาจะทำ ความสอดคล้องนี้จึงมีที่มาส่วนหนึ่งจากการมีอยู่ของเงื่อนไขเชิงสถาบันเหล่านี้ที่เป็นหลักฐานให้แก่ความไว้วางใจได้ของคนที่อยู่ภายใต้เงื่อนไขเหล่านี้ (Hardin, 2002, p. 33)

ฮาร์ดินกล่าวไว้ในที่หนึ่งว่า ถ้าค่านิยมของสังคมเป็นไปในทางตรงกันข้ามกับพฤติกรรมที่ได้ให้คำมั่นไว้ หรือความตั้งใจที่ลั่นวาจาออกมา คำมั่นนั้นจะลดความน่าเชื่อถือลงเพราะบรรยากาศของสังคมไม่เอื้อให้คนอื่นเชื่อได้ว่าผู้ให้คำมั่นนั้นจะยึดตามได้อย่างตลอดรอดฝั่งเนื่องด้วยจะมีแรงจูงใจให้ทำในสิ่งที่ตรงกันข้ามอยู่รอบตัว จนทำให้การกระทำที่ผิดแผกไปจากสิ่งที่พูดไม่ได้มีราคาที่ต้องจ่าย ทำให้เหตุผลที่จะทำได้ตามที่ให้คำมั่นนั้นค่อย ๆ หดไปด้วย พร้อมกับความเป็นคนที่ไว้ใจได้ (Hardin, 1996) เขายกตัวอย่างว่า ถ้าในสังคมใดนับว่าการครองคู่กันไปจนกว่าจะตายจากกันไปเป็นบรรทัดฐาน คู่รักที่ประกาศตัวว่าจะครองรักกันตลอดไป ก็จะไว้ใจได้ว่าจะทำเช่นนั้นจริง คนอื่นจึงเชื่อใจพวกเขาได้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะสังคมนี้จะไม่ยอมรับการนอกใจเป็นเรื่องปกติ หากในอนาคตไม่ได้ครองรักกันอย่างที่ได้ลั่นวาจาไว้ก็จะถูกประณามหรือถูกลงโทษทางสังคม แต่ถ้าสังคมใดมองว่าการแต่งงานเป็นแค่พิธีการ ใครก็เปลี่ยนคู่นอนได้เป็นเรื่องปกติ การที่ใครจะประกาศจะครองรักไปตลอดกาลก็จะไม่น่าไว้ใจ เชื่อใจไม่ได้แม้แต่คู่รักกันเอง ข้อความนี้บ่งถึงความเป็นไปได้ที่คนในสังคมเดียวกันจะมีทัศนคติที่แตกต่างกันเกี่ยวกับเงื่อนไขผูกมัดเหล่านี้ ทำให้เงื่อนไขเหล่านี้ผูกมัดคนบางคน และไม่ผูกมัดคนบางคน ซึ่งหากเป็นเช่นนี้คำอธิบายเรื่องความเชื่อใจของฮาร์ดินที่มีฐานอยู่บนเงื่อนไขเหล่านี้ย่อมจะล้มเหลว

การที่ฮาร์ดินตระหนักว่า สถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้ในบริบทของความไว้ใจที่ในสังคมแห่งหนึ่งมีคนที่ยึดถือค่านิยม ระบบจารีตประเพณีที่แตกต่างกันสองแบบ หรือฝ่ายหนึ่งเคารพเชื่อฟังในกฎหมายของบ้านเมือง แต่อีกฝ่ายหนึ่งไม่เชื่อ คนสองฝ่ายนี้ย่อมรับรู้ความสำเร็จในการบังคับใช้ค่านิยม ระบบจารีตประเพณีและกฎหมายเหล่านั้นในฐานะบทลงโทษสำหรับคนที่ไม่ปฏิบัติตามที่ได้ลั่นวาจาไว้ต่างกัน เท่ากับว่าระดับของการที่สิ่งเหล่านี้จะสามารถถูกใช้เป็นหลักฐานสำหรับความคู่ควรได้รับความเชื่อใจก็จะแตกต่างกันด้วย แต่ถ้าเช่นนั้นแล้วฮาร์ดินจะจัดการกับความแตกต่างนี้อย่างไรในบริบทของคำอธิบายเรื่องความเชื่อใจที่เขาให้อย่างไร คำตอบคือเขาต้องรับทรรศนะแบบญาณวิทยายืดหยุ่นไม่ได้เกี่ยวกับการตีความหลักฐาน (epistemic impermissiveness) เพื่อจะรักษาความสอดคล้องเชิงโครงสร้างภายในระบบคิดของตนไว้ ทรรศนะนี้เป็นคู่ขัดแย้งกับทรรศนะแบบญาณวิทยายืดหยุ่นได้เกี่ยวกับการตีความหลักฐาน (epistemic permissiveness) ที่เชื่อว่าหลักฐานบางชิ้นอนุญาตให้ผู้มีหลักฐานนั้นมีทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องที่หลักฐานนั้นสนับสนุนหรือหักล้างได้มากกว่าหนึ่งแบบ ทรรศนะแรกเชื่อว่ามีทัศนคติเชิงความเชื่อที่มีเหตุผลที่คนสามารถมีต่อประพจน์ที่หลักฐานนี้สนับสนุนอยู่เพียงแบบเดียว ถ้าคนมีเหตุผลสองคนที่มีหลักฐานชุดเดียวกันมีความคิดเห็นหรือทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องที่หลักฐานนั้นสนับสนุนหรือหักล้างแตกต่างกันอย่างเป็นตรงข้าม อย่างมากที่สุดจะมีคนเดียวเท่านั้นในสองคนนี้ที่มีความเชื่อที่มีเหตุผล (White, 2005) ตัวอย่างนี้สามารถทำให้เป็นทั่วไป (generalized) เพื่อหมายถึงคน ๆ เดียวกันที่ต่างเวลาก็ได้ (Winters, 1979)

ทรรศนะแบบญาณวิทยายืดหยุ่นไม่ได้เกี่ยวกับการตีความหลักฐานจะต้องถือว่าเมื่อมีความเห็นที่ต่างกันในสังคมเกี่ยวกับความสำเร็จในการบังคับใช้ค่านิยม ระบบจารีตประเพณีและกฎหมายของบ้านเมือง สิ่งเหล่านี้จะไม่สามารถใช้เป็นหลักฐานสำหรับความไว้ใจได้ของคนหนึ่ง สมมติตัวคือ นาย ง. ที่จะไม่ทำในสิ่งที่เงื่อนไข

ห้ามทำสำหรับคนกลุ่มหนึ่ง แต่ไม่สามารถใช้เป็นหลักฐานสำหรับความไว้วางใจได้ของนาย ง. สำหรับคนอีกกลุ่มหนึ่ง และจะต้องถือว่าเมื่อทุกคนมีความโปร่งใสด้านความรู้ คือ รู้ว่าตนคิดและเชื่ออย่างไร และด้วยเหตุผลใด จะมีเพียงความเชื่อของคนกลุ่มเดียวเท่านั้นที่ถูกต้องในเรื่องนี้ได้ ซึ่งคือคนกลุ่มแรก และคนกลุ่มหลังถ้าพวกเขาไม่มีเหตุผลก็จะต้องทิ้งความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักฐานของตนทิ้งไปและเชื่อใจนาย ง. บนพื้นฐานของหลักฐานดังกล่าว

เมื่อเข้าใจคำอธิบายของฮาร์ดีนว่าเป็นพรรณแบบญาณวิทยาที่ยึดหยุ่นไม่ได้เกี่ยวกับการตีความหลักฐานนี้ จึงจะเห็นข้อจำกัดของพรรณแบบนี้ชัดเจนขึ้น ตามคำอธิบายนี้ ความเชื่อใจรูปแบบที่พบได้ทั่วไป เช่น ตัวอย่างของโจนส์ที่เชื่อใจให้ลูกสาววัยรุ่นอยู่บ้านคนเดียวโดยหวังว่าจะให้แรงบันดาลใจให้ลูกสาวทำตามความคาดหวังที่พ่อแม่เกี่ยวกับภาพวิสัยทัศน์ของหญิงสาวที่รับผิดชอบตนเองได้ในอนาคต จะไม่ถือเป็นความเชื่อใจที่มีเหตุผล (rational) ซึ่งค่อนข้างฟังแล้วทำทนายสามัญสำนึก ส่วนที่ว่าเป็นเพราะเหตุใด จะมีความชัดเจนมากขึ้นเมื่อพิจารณาคำอธิบายของโจนส์

เบอริสลาฟ มารูซิค

ในหนังสือ *Evidence and Agency* มารูซิค (2015) เสนอว่าความเชื่อใจเกิดขึ้นได้จากการมีเหตุผลในการเชื่อใจเมื่อฝ่ายที่เชื่อใจมองอีกฝ่ายจากมุมมองของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (participants) เช่น การเป็นคนรู้จักหรือเป็นคนรัก การมองผู้อื่นผ่านมุมมองผู้มีส่วนร่วมคือการมองคนผู้นั้นในฐานะที่เป็นผู้กระทำเช่นเดียวกับที่เราต่างมองตนเอง ผู้ที่สิ่งที่เขาจะกระทำในอนาคตนั้นยังไม่ใช่เรื่องที่แน่นอนตายตัว แต่จะเป็นอย่างไรนั้นก็ขึ้นอยู่กับตัวของเขาจะเป็นผู้กำหนด ในแบบที่เรามักคิดกับตนเองว่าเป็นผู้กำหนดสิ่งที่ตัวเราจะทำในอนาคต เมื่อเราสวมมุมมองนี้เราก็จะเลือกที่จะเชื่อเขาว่าจะทำในสิ่งที่เขาแสดงความตั้งใจออกมาอย่างจริงใจที่จะกระทำไม่ว่าหลักฐานที่ผ่านมาหรือที่มีอยู่ในปัจจุบันจะบอกอย่างไรเกี่ยวกับตัวเขาและการกระทำนั้นก็ตาม มารูซิคอ้างว่ามุมมองเช่นนี้ต่างจากมุมมองที่เราเลือกที่จะเชื่อหรือไม่เชื่อว่าคนหนึ่งจะทำการที่เราพึงพาให้เขาทำโดยพิจารณาจากหลักฐานเกี่ยวกับตัวเขาและการกระทำของเขา และเชื่อเฉพาะที่หลักฐานอนุญาตให้เชื่อเท่านั้น มุมมองอย่างหลังนี้เป็นเพียงการมองเห็นคนนั้นเหมือนเป็นวัตถุ แต่ไม่ได้เห็นเขาในฐานะผู้กระทำ มารูซิคอ้างว่า การที่เมื่อเราตัดสินใจหรือตั้งมั่นกับตัวเองว่าเราจะทำสิ่งหนึ่งต่อให้มีหลักฐานบ่งชี้ว่าโอกาสที่เราจะทำการนั้นได้มีน้อยเต็มทีก็ตาม และสิ่งนี้สามารถให้ความเชื่อมั่นแก่ตัวเราได้ว่าเราจะทำการนั้นจริง ๆ และข้อนี้สามารถย้อนกลับมาเป็นเหตุผลให้เราเชื่อใจตัวเองว่าจะทำการนั้นได้ในทำนองเดียวกัน เราก็สามารถคิดเช่นเดียวกันนี้กับคนอื่น และเชื่อใจว่าการที่เขาตั้งมั่นเช่นนั้นสามารถให้ความเชื่อมั่นเช่นนั้นแก่ตัวเขาได้ ก็ยอมให้ความเชื่อมั่นแก่ตัวเราเกี่ยวกับสิ่งที่เขาจะทำได้ด้วยเช่นกัน มุมมองนี้สามารถอธิบายตัวอย่างของโฮลตันได้ที่ว่า เจ้าของร้านชำเล็ก ๆ เมื่อพบว่าลูกจ้างคนใหม่ที่เพิ่งจ้างเคยต้องโทษฐานลักเล็กขโมยน้อย แต่บัดนี้ประสงค์จะกลับสู่ชุมชนทางศีลธรรม เขาในฐานะเจ้าของร้านจึงเชื่อใจให้ลูกจ้างคนนี้ดูแลเครื่อง

เก็บเงิน เพราะเห็นว่าการมอบความเชื่อใจให้คือวิธีที่ดีที่สุดที่จะดึงเขากลับสู่ชุมชนทางศีลธรรมเมื่อเขาเองแสดงความตั้งใจที่จะทำเช่นนั้น (Holton, 1994, p. 63)

เมื่อเราเลือกที่จะเชื่อใจคนหนึ่งว่าจะทำสิ่งหนึ่งได้โดยไม่ต้องฟังหลักฐาน แต่ใช้ความเป็นผู้กระทำของเขา มาเป็นตัวตั้งของเหตุผล ก็จะมีความเป็นไปได้สูงที่ความเชื่อใจที่ไม่มีหลักฐานรองรับจะยังคงเป็นความเชื่อใจที่มีเหตุมีผลได้ แต่การปฏิเสธหลักฐานโดยสิ้นเชิงจะแลกมาด้วยความเสี่ยงว่าการตัดสินใจจะเชื่อใจหรือไม่ที่จะเกิดขึ้นนั้น เป็นการตัดสินใจที่เป็นไปตามอำเภอใจและมีลักษณะของการด่วนสรุป จึงไม่อาจเรียกว่ามีเหตุมีผลไปได้ นักวิชาการจำนวนหนึ่งโต้แย้งมารูซิคในประเด็นนี้ ว่าวิถีคิดแบบมารูซิคจะทำให้เกิดการเชื่อใจหรือการสัญญาหรือการทำความตั้งใจกับตนเองที่คาบเส้นกับความไร้เหตุผล เพราะเหตุผลในการปฏิบัติไม่ได้มีอะไรมากไปกว่าการตัดสินใจของเราเองที่จะทำ เหตุผลในการเชื่อใจก็ไม่ได้มีอะไรมากไปกว่าการยอมรับตามการตัดสินใจของอีกฝ่ายว่าจะทำเรื่องนั้น ๆ เช่นเดียวกัน (Morton & Paul, 2018)

ซิงซิง โฮ (Tsung Hsing-Ho) วิเคราะห์ว่าคนจำนวนมากตกอยู่ใต้ภาพลวงตาที่เป็นเชิงบวก (positive illusion) เช่น การมองโลกในแง่ดีแบบไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง (unrealistic optimism)⁴ การประเมินตนเองว่ามีความสามารถสูงกว่าค่าเฉลี่ย (better-than-average effect)⁵ และภาพลวงตาว่าตนสามารถควบคุมสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นได้ (illusion of control)⁶ (Ho, 2022) การตกอยู่ในภาพลวงตาชนิดนี้อาจเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่มียัน ดังนั้นคนจึงสามารถมีเหตุผลที่ดีหรือแม้แต่เหตุผลที่เด็ดขาดที่จะมียันก็ได้ เช่น ช่วยเพิ่มความสัมพันธ์ส่วนบุคคลที่เป็นบวก ช่วยให้สามารถรับมือกับปัจจัยเครียดที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ และช่วยเพิ่มแรงจูงใจในการไขว่คว้าความสำเร็จที่หากไม่มีภาพลวงตาเชิงบวกอยู่เลยก็อาจจะอยู่ไม่ทน (Taylor & Brown, 1994, อ้างถึงใน Ho, 2022) ซึ่งดูจะสนับสนุนทฤษฎีแบบมารูซิคแบบอ้อม ๆ ว่า เมื่อภาพลวงตาชนิดนี้พบได้ทุก

⁴ คือการที่คนส่วนใหญ่เชื่อว่าพวกเขาจะมีอนาคตที่สดใสกว่าที่หลักฐานสนับสนุนว่าน่าจะเป็น แต่เนื่องจากเป็นไปไม่ได้ที่คนส่วนใหญ่จะมีอนาคตที่ดีกว่าค่าเฉลี่ย สิ่งนี้จึงเป็นแค่ภาพลวงตาทางจิตวิทยา

⁵ คือการที่ปัจเจกบุคคลดูเหมือนมีการรับรู้ที่ดีถึงจุดแข็งของตน แต่กลับรู้ถึงจุดอ่อนและข้อบกพร่องของตนเองน้อยมาก เห็นได้จากผลการทดลองที่ชี้ว่าคนมักให้เครดิตกับตนเองสำหรับผลลัพธ์ที่ดี เช่น ครูส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะเชื่อว่าตนเป็นครูที่ดีกว่าครูโดยเฉลี่ยเมื่อเทียบกับครูคนอื่น และคนมักเชื่อว่าตนขับรถได้ดีกว่าและเสี่ยงอันตรายน้อยกว่าคนที่ใช้รถโดยเฉลี่ย แม้แต่คนที่ประสบอุบัติเหตุจนต้องนอนโรงพยาบาลก็ยังเชื่อเช่นนี้ และแนวโน้มเช่นนี้ยังขยายไปถึงคนใกล้ตัว เช่น คนในครอบครัวเดียวกันด้วย เช่น Gagne and Lydon และ Wenger and Fowers พบว่าคนส่วนใหญ่มองคู่และลูกหลานของตนว่าทำสิ่งที่ตนทำอยู่ได้ดีกว่ามาตรฐาน (Cross, 1977; Gagne & Lydon, 2004; Svenson, 1981; Taylor & Brown, 1988, p. 195; Wenger & Fowers, 2008, อ้างใน Ho, 2022) แต่เนื่องจากเป็นไปไม่ได้ที่คนส่วนใหญ่จะมีความสามารถสูงกว่าค่าเฉลี่ย สิ่งนี้จึงเป็นแค่ภาพลวงตาทางจิตวิทยา

⁶ คือปรากฏการณ์ที่คนมักประเมินค่าความสามารถของตนในการควบคุมเหตุการณ์ที่ถูกกำหนดด้วยความบังเอิญเป็นส่วนใหญ่ไว้สูงกว่าที่เป็นจริง (Langer, 1975, อ้างใน Ho, 2022) เช่น คนชอบที่จะเลือกล็อตเตอรี่เองมากกว่าล็อตเตอรี่ที่คนหยิบให้แบบสุ่ม ราวกับพวกเขาเชื่อว่าตนสามารถมีอิทธิพลต่อผลลัพธ์ได้ แต่เนื่องจากการถูกล็อตเตอรี่ถูกกำหนดด้วยความบังเอิญ จึงไม่มีหลักฐานว่าเรามีความสามารถจะควบคุมสิ่งเช่นนี้ได้ ภาพลวงตาสามชนิดนี้สนับสนุนซึ่งกันและกัน เมื่อเรามีแนวโน้มทางจิตวิทยาที่จะมองตัวเองและคิดเกี่ยวกับอนาคตของตนเองเช่นนี้ มันจึงส่งเสริมให้เรามองโลกในแง่ดีในลักษณะที่ไม่สมจริงตามไปด้วย

หนแห่งและในคนส่วนใหญ่ เท่ากับถ้ารับทรศนะหลักฐานนิยมจะทำให้เราต้องเชื่อว่าคนไม่มีเหตุมีผลอย่างแทบจะเป็นทั่วไป (Ho, 2022, p. 6)

อย่างไรก็ดี แม้การเสนอให้ใช้มุมมองแบบผู้มีส่วนร่วมจะดูเหมือนมารูชิคปฏิเสธการใช้หลักฐาน แต่ยังไม่ชัดเจนนักว่าทรศนะของเขาสามารถไม่ลงเอยเป็นหลักฐานนิยมในแบบอ่อน มารูชิคย้ำว่าในการที่จะทำความตั้งใจหรือสัญญากับตัวเอง รวมไปถึงการให้ความเชื่อใจต่อใครว่าเราจะทำสิ่งใดนั้น ตัวเราจะต้องเชื่อว่าเราจะทำสิ่งนั้นอย่างเต็มที่ตามหลักของความจริงใจ ถ้าเราไม่ได้มีความเชื่อมั่นดังกล่าวอย่างเต็มที่เท่าที่ตัวเองก็ยังคงกังขาและไม่ได้เชื่อใจในตัวเองอย่างแท้จริง โดยไม่เกี่ยวกับว่าเหตุผลในการเชื่อใจนั้นจะเป็นหลักฐานหรือเหตุผลประเภทอื่น การเชื่อใจคนอื่นก็เป็นแบบเดียวกัน เขายกตัวอย่างว่า ถ้าคนที่คุณรู้จักถูกส่งไปรบ แล้วคุณได้ยอมรับคำสัญญาของเขาว่าจะกลับมา นั่นคือคุณแสดงความเชื่อใจต่อเขาไปแล้ว แต่ถ้าคุณยังเป็นห่วงเขา ยังรู้สึกไม่สบายใจว่าเขาจะกลับมาได้ไหม ก็แปลว่าคุณกังขาในการตัดสินใจของเขา หรือก็คือคุณไม่ได้เชื่อใจเขานั่นเอง หรือถ้าคุณมีหลักฐานว่าเขาไม่น่าจะตายในสนามรบง่าย ๆ ดูจากผลงานที่ผ่านหลักสูตรการฝึกสารพัดรวมไปถึงผ่านสมรภูมิมามากหลายครั้งแล้ว แต่ถ้าเรายังรู้สึกไม่แน่ใจว่าเขาจะกลับมาได้อย่างที่พูดไหม ก็เท่ากับเราไม่ได้เชื่อใจเขา ถ้าเรายอมรับคำตอบของอีกฝ่ายแล้วเท่ากับว่าเราเลือกแล้วว่าเราจะเชื่อ เราจะต้องมองการกระทำของเขาตามลักษณะนั้นเท่านั้น ถ้าเรามีความกังขาเกิดขึ้นแต่ยังบอกว่าเรายังเชื่อใจต่างหากที่จะกลายเป็นว่าเราไร้เหตุผล ที่จริงเราไม่ได้เชื่อใจ แต่การเชื่อว่าเมื่อเชื่อใจแล้วต้องเชื่อใจทั้งหมดโดยไม่กังขาหรือเพ้อเจ้อเลยว่าเขาอาจจะทำไม่ได้ดังที่เราเชื่อใจ สอดคล้องกับที่ซิงชิง โฮให้ข้อมูลมาเกี่ยวกับการพบได้ทั่วทุกแห่งหนของภาพลวงตาที่เป็นเชิงบวก ซึ่งแม้จะมีประโยชน์ แต่ก็ดูเหมือนสับสนระหว่างเหตุผลที่จะเชื่อใจ กับ เหตุผลที่จะอยากให้เราเชื่อใจเพื่อที่จะได้รับผลลัพธ์ที่เป็นเชิงบวกเหล่านี้ ดังที่วิลเลียมส์เคยชี้ไว้แล้วว่าไม่ใช่สิ่งเดียวกัน (Williams, 1981)

ดังนั้น ถ้าจะให้คำอธิบายของของมารูชิคมีความหนักแน่นน่าเชื่อถือมากกว่าแค่การเป็นการปกป้องเชื่ออย่างไร้เหตุผลดังที่โฮกล่าว หรือเป็นความเชื่อใจที่คาบเส้นกับความไร้เหตุผลดังที่มอร์ตันและพอลจิการ์ณ ขณะเดียวกันก็เปิดช่องว่างไว้สำหรับความเป็นผู้กระทำของบุคคลที่เราเชื่อใจด้วยเมื่อเขาแสดงความตั้งมั่นที่จะทำให้ได้ตามที่เราให้ความเชื่อใจไป มารูชิคสามารถเลือกเดินทางเดียวกับฮาร์ดิน โดยไม่ปฏิเสธบทบาทของหลักฐานต่อความเชื่อใจเสียทั้งหมด และยินยอมให้หลักฐานมีส่วนกำหนดความเชื่อใจควบคู่กันไปด้วยการมองผู้อื่นในฐานะผู้กระทำการ (agency) ซึ่งช่วยเติมเต็มช่องว่างความเชื่อใจที่หลักฐานครอบคลุมไปไม่ถึงเพราะยังเป็นแค่ความไม่แน่นอนในอนาคต ที่เราสามารถกล่าวอย่างรับฟังได้ว่าอยู่ในอำนาจกำหนดของผู้กระทำเองส่วนหนึ่งด้วยว่าเขาจะสร้างให้เป็นแบบใด

อย่างไรก็ดี ทฤษฎีของมารูซิจจะต้องรับเช่นเดียวกับฮาร์ดินตามมาด้วยว่า หลักฐานส่วนที่มีบทบาทนั้นไม่สามารถยึดหยุ่นต่อการตีความได้ เนื่องจากหากให้หลักฐานในส่วนนี้ทำหน้าที่กำหนดความเชื่อใจเพียงครึ่ง ๆ กลาง ๆ ก็จะไปสู่ข้อวิจารณ์ของโฮและมอร์ตันและพอลที่กล่าวไปก่อนหน้านี้แล้ว อีกเท่ากับว่ามารูซิจจะต้องดำเนินรอยตามฮาร์ดินไปสู่การรับทฤษฎีแบบญาณวิทยาที่ยืดหยุ่นไม่ได้เกี่ยวกับการตีความหลักฐาน (epistemic impressivism) ซึ่งเราได้เห็นแล้วว่าให้ผลลัพธ์อย่างไรเมื่อนำไปใช้อธิบายความเป็นไปได้ของความเชื่อใจในสถานการณ์แบบปฏิสัมพันธ์กับคนแปลกหน้า กล่าวคือ ฝ่ายที่จะให้ความเชื่อใจยังคงต้องเรียกร้องหลักฐานส่วนที่มาจากฝ่ายที่แสวงหาความเชื่อใจ และหากฝ่ายที่แสวงหาความเชื่อใจไม่สามารถให้หลักฐานนี้ได้ เช่นในสถานการณ์ของคนแปลกหน้าผู้มาเยือนกับคนท้องถิ่น ที่คนท้องถิ่นไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับคนแปลกหน้านี้ ลำพังการยอมรับเขาในฐานะผู้กระทำการย่อมยังไม่พอสร้างให้เกิดความเชื่อใจได้จนกว่าจะได้หลักฐานส่วนที่จำเป็นนั้น นอกจากนี้ การมองคนแปลกหน้าในฐานะผู้กระทำก็ยังไม่ชัดเจนว่าจะทำได้อย่างไรภายใต้คำอธิบายของมารูซิจที่ถือว่าคนที่เราสามารถเชื่อใจจากมุมมองแบบมีส่วนร่วมได้โดยไม่ต้องอาศัยหลักฐานที่ได้วิเคราะห์ไปก่อนหน้านี้คือคนที่เรามีความสัมพันธ์ด้วยอยู่ก่อน จึงเท่ากับว่าคำอธิบายนี้จะไม่สามารถอธิบายความเชื่อใจในหลาย ๆ กรณีที่เราสามารถคิดถึงได้ รวมถึงกรณีของความเชื่อใจในคนแปลกหน้าผู้มาเยือนด้วย

คำอธิบายเรื่องความเชื่อใจแบบทฤษฎีอภิปรายนิยม

แอนเน็ตต์ แบร์

ในบทความชิ้นคลาสสิกของแบร์ *Trust and Anti-Trust* แบร์ (1986) เริ่มต้นโดยปฏิเสธความเชื่อใจแบบทฤษฎีเกมที่อยู่กับผลประโยชน์ และชี้ว่า คนไม่ได้เชื่อใจกันเพื่อหวังประโยชน์ ถึงแม้ว่าเมื่อเชื่อใจแล้วเราอาจได้รับประโยชน์กลับมาก็ตาม (Baier, 1986, p. 235) ความเชื่อใจว่าเป็นปรากฏการณ์ทางจิต (mental phenomena) เมื่อเราเชื่อใจคน ๆ หนึ่ง เราต้องรู้ว่าเรามีความเชื่อมั่น (confidence) อยู่ว่าคนที่เราเชื่อใจจะไม่ทำอันตรายเรา โดยความเชื่อมั่นนี้อาจไม่สัมพันธ์กับความจริงก็ได้ กล่าวคือ ทั้งที่เราเชื่อมั่นเช่นนั้น แต่คนที่เราเชื่อใจนั้นก็สามารถทำอันตรายเราได้ หรือกล่าวอีกแบบหนึ่ง คือ เรามีความเชื่อมั่นนี้ทั้งที่รู้ว่าเป็นไปไม่ได้เช่นกันที่เขาจะทำอันตรายเรา (1986, p. 240) นอกจากนี้ แบร์ชี้ว่าความเชื่อใจชนิดที่เกิดขึ้นผ่านการการสัญญาหรือพันธสัญญาเป็นกรณีกเว้นเพียงกรณีเดียวที่ความเชื่อใจเกิดขึ้นอย่างสมัครใจตามข้อตกลงที่กำหนดไว้ว่าให้แต่ละฝ่ายอยู่ในบทบาทใดและต้องทำหน้าที่อย่างไร เพราะเป็นไปได้แค่เฉพาะในความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่ที่ถือว่าตนเองมีสถานะทางอำนาจเท่ากัน ความเชื่อใจจากสัญญามักจะเกิดขึ้นได้ภายใต้สภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อบรรยากาศในการเชื่อใจซึ่งรวมไปถึงบทบาทหน้าที่ที่แต่ละคนมีอยู่แล้วและจำเป็นต้องทำตาม ซึ่งทำให้การที่จะตอบรับสัญญาก็จะเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้โดยง่ายโดยไม่ต้องมีข้อพิจารณาใดมากมาย ทั้งนี้ ในการทำสัญญา การที่ได้ระบุว่าให้มีอยู่ในบทบาทใดมี

หน้าที่ทำอะไรและอีกฝ่ายต้องทำอะไรตอบกลับมีนัยถือการเชื่อเชิญให้เชื่อใจว่าจะทำตามบทบาทที่กำหนดนั้น โดยหากไม่ทำจะถูกลงโทษตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้และต้องสูญเสียความเป็นคนไว้ใจได้ไป ทำให้ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นมีความเชื่อมั่นร่วมต่อเรื่องเดียวกันและมีหลักประกันร่วมกันว่าจะต่างฝ่ายต่างมีสิ่งที่จะต้องทำให้สำเร็จตามสัญญา การตอบรับสัญญาจึงแสดงให้เห็นว่าคุณสัญญาได้ทำการเชื่อใจผู้เสนอสัญญาแล้วอย่างน้อยก็ในเรื่องนี้และขณะนี้ แต่แบร์ชี้ว่าการที่สัญญาลักษณะพิเศษนี้ในการทำให้การเชื่อใจโดยความสมัครใจเป็นไปได้ทำให้ไม่ตรงกับกรณีโดยทั่วไปของความเชื่อใจ

แบร์ชี้ว่าความเชื่อใจที่เป็นการมีความเชื่อมั่นต่อคน ๆ หนึ่งว่าจะทำในเรื่องหนึ่ง ๆ แก่ตนได้ด้วยเจตนาดีของเขาที่มีต่อความเชื่อมั่นนั้น เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาเองเมื่อผู้ให้ความเชื่อใจมีสิ่งของตนเองให้ความสำคัญแต่อยู่นอกเหนือจากความสามารถของเขาที่จะจัดการดูแล จึงได้มอบหมายให้เรื่องนั้น ๆ กลายเป็นความผิดชอบหรือหน้าที่ที่ผู้ให้ความเชื่อใจนั้นคาดหวังให้ผู้ที่จะได้รับความเชื่อใจทำ (1986, p. 249) แบร์กล่าวว่าความเชื่อใจในลักษณะนี้เป็นปรากฏการณ์ที่ยากจะอธิบายว่าเกิดขึ้นจากสาเหตุใด และอาจเกิดขึ้นโดยรู้ตัวหรือโดยไม่รู้ตัวก็ได้ และโดยมีหรือไม่มีเหตุผลที่จะเชื่อใจก็ได้ แต่ไม่ได้เกิดจากการเลือกโดยสมัครใจอย่างแนบเนียน (1986, p. 244) ความเชื่อใจในกรณีทั่ว ๆ ไปที่นั่นเกิดและเจริญงอกงามขึ้นมาจากกรณีที่ฝ่ายที่ให้ความเชื่อใจอยู่ในสภาวะที่ต้องพึ่งพาอีกฝ่ายที่ปฏิสัมพันธ์ด้วยในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง สภาวะที่พึ่งพานี้มีอยู่ก่อนแล้ว และนี่เองที่ทำให้ความเชื่อใจไม่ใช่สิ่งที่สามารถเลือกได้ มันเป็นสิ่งที่มีอยู่แล้วที่มาพร้อมกับสภาวะพึ่งพาที่ไม่อาจเลือกให้เป็นอื่นจนกว่าจะมีบางสิ่งบางอย่างมาหักล้าง ตัวอย่างที่เธอยกมา คือ เด็กทารก กับ สตรี

แบร์อ้างว่าเด็กทารกต้องพึ่งพาเจตนาดีของพ่อแม่อย่างแทบจะสิ้นเชิง เด็กทารกไม่อยู่ในสถานะที่จะดูแลสิ่งใดก็ตามที่สำคัญกับพวกเขาได้โดยปราศจากความช่วยเหลือของพ่อแม่ หรือโดยการหักหาญให้พ่อแม่ทำเช่นนั้นต่อให้พวกเขาไม่ต้องการจะทำ ซึ่งสนับสนุนสิ่งที่แบร์อ้างว่าความเชื่อใจไม่ใช่สิ่งที่ได้มาด้วยความสำเร็จ แต่คือสิ่งที่อยู่ที่นั่นอยู่แล้วจนกว่าจะถูกทำลายลง และความเชื่อใจที่เกิดขึ้นในลักษณะนี้สามารถแผ้วถางทางไปสู่ความเชื่อใจรูปแบบใหม่ตามมาได้ รวมถึงความเชื่อใจชนิดที่เกิดขึ้นจากความสมัครใจด้วย มนุษย์ที่โตเป็นผู้ใหญ่แล้วที่เชื่อใจพระเจ้าเป็นเจ้าจึงเข้าใจได้ว่าเป็นสิ่งตกค้างของความเชื่อใจที่พบในเด็กทารกผู้ที่พร้อมจะถือว่าบุคคลสำคัญที่ทรงอิทธิพลในชีวิตของตนและผู้ที่ต้องพึ่งพาพวกเขาอย่างจำเป็นเช่นแม่นั้นมีเจตนาที่คิดดีต่อตนอยู่ก่อนแล้ว

นอกจากนี้ ตัวอย่างของเด็กทารกเชื่อใจพ่อแม่ยังยืนยันว่า ความเชื่อใจไม่ใช่สิ่งที่สามารถเลือกได้ว่าจะให้ใครหรือไม่ให้ใคร เราไม่สามารถเชื่อเชิญให้ใครมาเชื่อใจเราได้ แบร์อ้างว่าความเชื่อใจที่เรามีให้กับเพื่อนและสมาชิกในครอบครัว รวมถึงความเชื่อใจที่เรามีให้แก่คนอื่นในสังคมมากพอที่จะมีกิจกรรมแลกเปลี่ยนที่ทำร่วมกันกับพวกเขา ก็มีลักษณะเช่นนี้ (1986, p. 246) คำอธิบายแบบของฮาร์ดิงและมารูซิคจึงไม่ถูกต้อง ความเชื่อใจไม่ได้เกิดขึ้นเมื่อมีเงื่อนไขทางสังคมหรือเงื่อนไขทางความสัมพันธ์ที่เหมาะสม แต่ความเชื่อใจที่เกิดขึ้นในเงื่อนไขที่ต่างหากที่ต้องมีข้อสมมติล่วงหน้าถึงความเชื่อใจที่เป็นเงื่อนไขในฉากหลังที่ต้องมีอยู่ก่อนซึ่งมีลักษณะแบบที่แบร์กล่าว หาก

เงื่อนไขทางสังคมที่ประกอบด้วยชนบ จาริต รวมถึงเงื่อนไขทางกฎหมายคือสิ่งที่ต้องมีอยู่ในฉากหลัง สิ่งเหล่านี้ต้องการเงื่อนไขในฉากหลังที่เป็นพื้นฐานมากยิ่งขึ้น คือ ความเชื่อใจชนิดที่เป็นธรรมชาติมากกว่าและเป็นเรื่องของความสมัครใจน้อยกว่าซึ่งรูปแบบที่ชัดที่สุดคือความเชื่อใจที่เด็กทารกมีให้กับพ่อแม่ที่เลี้ยงดูตน

แบร์อ้างว่าสตรีก็เช่นเดียวกับทารกที่ต้องเชื่อใจคนที่ตนพึ่งพาซึ่งคือคนใกล้ตัวที่เป็นผู้ชาย เพราะสตรีไม่อยู่ในสถานะที่จะเป็นคู่ตกลงหรือคู่สัญญาในการแลกเปลี่ยนความเชื่อใจกับผู้ชายได้ เราจึงไม่สามารถคิดถึงความเชื่อใจที่สตรีมีให้แก่ผู้ชายคนสำคัญในชีวิตในรูปของการตอบรับคำเชื่อใจให้มอบความเชื่อใจให้แก่เขา แต่ความเชื่อใจนี้จะต้องมีอยู่แล้วในความสัมพันธ์ระหว่างสตรีกับผู้ชายคนใกล้ตัว รวมถึงในความสัมพันธ์ระหว่างทาสกับนายทาส ลูกจ้างกับนายจ้าง รวมไปถึงพลเมืองกับผู้ปกครองที่มีอำนาจเหนือชีวิตและความตาย ในฐานะที่เป็นผู้ที่ด้อยกว่าทาส ลูกจ้าง ผู้ถูกปกครอง จำเป็นต้องเชื่อใจคนที่มีอำนาจอย่างนายทาส นายจ้าง ผู้ปกครอง ในการให้และดูแลสวัสดิภาพรวมถึงการปฏิบัติที่เหมาะสมแก่พวกเขา และการเห็นแก่ประโยชน์ของพวกเขา ในทางกลับกัน คนที่มีอำนาจก็คาดหวังว่าฝ่ายที่อยู่ใต้อำนาจจะทำตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดีตามความเชื่อมั่นของตน และพวกเขาก็ไม่สามารถขาดอีกฝ่ายเช่นกัน หากฝ่ายผู้น้อยทำหน้าที่ได้เป็นที่น่าพอใจ และผู้มีอำนาจได้ปฏิบัติไปในทางที่ดีต่อผู้น้อย ความเชื่อใจที่แต่ละฝ่ายมีต่อกันก็อาจจะขยายไปยังเรื่องอื่นๆ ต่อไปได้ หรือเรื่องของคนที่ไม่ประสพภัยกำลังรอความช่วยเหลือ เขาก็ได้แต่ตั้งความเชื่อใจไว้กับคนแปลกหน้าว่าจะมีสักคนที่เข้ามาช่วยเหลือ และความเป็นความตายของเขาก็ขึ้นอยู่กับคนที่จะมาช่วยเหลือนั้น ความสัมพันธ์ของทั้งสองฝ่ายจะเป็นอย่างไรต่อไปก็คงจะพัฒนาไปได้ในลักษณะเดียวกันกับในกรณีก่อนหน้า แต่สิ่งที่สำคัญคือเขายอมเชื่อใจต่อคนที่มาช่วยชีวิตในเรื่องอื่น ๆ ต่อจากนั้นด้วยเพราะการช่วยชีวิตคือข้อพิสูจน์ว่าผู้ช่วยชีวิตนั้นมีเจตนาดีต่อเขา และเขาจะไม่มีความหวังที่จะไม่เชื่อมั่นในเจตนาดีนั้นจนกว่าจะถูกหักล้าง แบร์อ้างว่าในกรณีเหล่านี้ แม้ความสัมพันธ์ของทั้งสองฝ่ายเกิดขึ้นในโดยพันธสัญญาหรือข้อตกลงที่เท่าเทียม ก็ไม่ได้สร้างความแตกต่างต่อความเชื่อใจที่พวกเขามีให้แก่กัน ซึ่งจะไม่มีความจำกัดอยู่แต่เฉพาะสิ่งที่อยู่ในข้อตกลงหรือพันธสัญญา แต่รวมไปถึงเรื่องอื่น ๆ ที่ต่อเนื่องกันซึ่งก็จำเป็นต้องเชื่อใจอยู่ในลักษณะเดียวกันด้วย ที่งอกเงยขึ้นมาด้วยตัวของมันเองจากข้อตกลงแม้จะไม่ได้ตั้งใจจะมีความเชื่อใจในแง่นี้ก็ตาม โดยถึงที่สุดแล้ว ความเชื่อใจเหล่านี้ที่เกิดขึ้นมา เมื่อมีขึ้นแล้วก็จะดำรงอยู่ต่อไปได้ หรือจะงอกงามในทางที่ดีได้เมื่อต่างฝ่ายต่างได้รับรู้ซึ่งกันและกันถึงเรื่องที่ยกฝ่ายคาดหวังกับตนในการที่จะเชื่อใจกันและกัน โดยไม่จำเป็นว่าความสัมพันธ์บนความเชื่อใจดังกล่าวจำเป็นต้องเกิดขึ้นมาบนฐานของสัญญาที่ทำต่อกัน กล่าวโดยสรุป ความเชื่อใจที่เกิดขึ้นในรูปนี้เป็นไปได้สำหรับทุกกรณีรวมถึงคนที่มีความสัมพันธ์ทางอำนาจเสมอกันและไม่เสมอกัน และมีที่ปรากฏให้เห็นอย่างชัดแจ้ง และที่ไม่ได้ถูกแสดงออกอย่างชัดแจ้ง แต่ความเชื่อใจก็ยังคงอยู่ที่นั่น

แบร์อ้างว่าความเชื่อใจที่เธออธิบายมานี้มีความเป็นเหตุเป็นผลในตัวเองอยู่ แม้จะไม่มีหลักฐานรองรับแบบเดียวกับความเชื่อใจตามคำอธิบายของฮาร์ดินและมารูซิค การให้เหตุผลเรื่องนี้ของแบร์จำเป็นมากสำหรับสิ่งที่เธอเสนอจะรับฟังได้ แบร์อธิบายความมีเหตุมีผลนี้โดยใช้ตัวอย่างของสามีที่เชื่อใจภรรยาให้เลี้ยงดูลูกให้ (1986, p.

254) สมมติว่าสามีให้ความไว้วางใจภรรยาให้เป็นคนดูแลลูกชายของพวกเขา และอนุญาตให้เธอใช้ดุลยพินิจตามที่เห็นสมควรในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเลี้ยงดูลูก เกิดภรรยาทำในสิ่งที่ขัดแย้งกับที่เธอเชื่อใจให้เธอทำ แบร์ธามว่าแล้วเมื่อใดจึงจะถือได้ว่าความเชื่อใจที่สามีผู้นี้ให้แก่ภรรยาของตนในการเลี้ยงดูลูก “ไม่มีเหตุผล” (not sensible) อีกต่อไป และตอบคำถามนี้ว่า แม้สามีจะพบว่าภรรยาทำในสิ่งที่ขัดแย้งกับที่เธอเชื่อใจให้เธอทำ แต่ถ้าสิ่งที่พวกเขาเห็นต่างกันนั้นเป็นเรื่องเล็กน้อยเกี่ยวกับว่าควรเลี้ยงลูกแบบใดจึงจะดีที่สุด หรือถ้าสามีมีเหตุผลที่จะคิดว่าภรรยาซึ่งเห็นต่างจากเขานั้นรู้ดีกว่าเขาในเรื่องนั้น ในกรณีเช่นนี้ การที่เธอให้ดุลยพินิจในการตัดสินใจแก่เธอต่อไปก็ย่อมยังถือเป็น การเชื่อใจที่มีเหตุผลอยู่ หรือสมมติแม้สามีอาจจะมีความคิดว่าเธอจะคิดว่าการดูแลลูกของเธอให้แก่ภรรยาของตนนั้น เธอนำไปใช้ในแบบที่เธอไม่เข้าใจหรือไม่เห็นด้วย แต่เธอก็ยังคงใช้ดุลยพินิจที่ให้ไปเพื่อจุดประสงค์ในดูแลลูกของพวกเขาแบบที่เธอเชื่อใจให้เธอทำ ความเชื่อใจที่เธอให้ไปนั้นก็ยังคงมีเหตุผลอยู่ได้อีก แบร์ธามว่าสามีผู้นี้จะถือว่าเชื่อใจภรรยาของตนให้เลี้ยงดูลูกในแบบที่ไม่มีเหตุผลรองรับก็ต่อเมื่อเขามีหลักฐานว่าเธอมีจุดประสงค์อื่นอยู่ที่ปฏิบัติต่อลูกของพวกเขาในแบบที่เธอไม่เห็นด้วย หรือมีความเข้าใจที่ต่างจากที่เขามีโดยสิ้นเชิงเกี่ยวกับว่าแบบใดที่เรียกว่าเป็นพัฒนาการที่ดีของลูก หรือความสัมพันธ์พ่อ-ลูกที่ดี เช่น หากเธออบรมสั่งสอนให้ลูกกระด้างกระเดื่อง หรือพยายามโค่นอำนาจเขา หรือทำสิ่งที่ขัดต่อคุณค่าที่เขายึดถือ เช่นนี้ย่อมสมควรที่เธอจะเลิกเชื่อใจเธอ และเปลี่ยนไปมอบหมายหน้าที่เลี้ยงดูลูกให้คนอื่นที่ไว้วางใจได้มากกว่า หากเขายังคงเชื่อใจให้เธอทำหน้าที่นี้ต่อไป เมื่อนั้นความเชื่อใจนี้จะกลายเป็นความเชื่อใจที่ขาดเหตุผลรองรับ และการที่ความเชื่อใจที่เขากลายมามีเกี่ยวกับบุคคลที่ก่อนหน้านี้เขาเคยเชื่อใจในแรงจูงใจและจุดประสงค์ที่คนเหล่านั้นมีเมื่อพวกเขาดูแลสิ่งที่เขามอบหมายให้ดูแลให้แทนตัวเองนั้นมันไม่มีฐานรองรับที่เคยมีมานั่นเองที่เปลี่ยนสถานะของความเชื่อใจที่เคยมีเหตุผลของเขาให้ไม่มีเหตุผลอีกต่อไป ก็คือ (1986, p. 253- 254)

แต่แบร์ธามว่าสมมติสามีเกิดความระแวงสงสัยต่อภรรยาแต่เขายังคงมีความเชื่อมั่นว่าหากเกิดความขัดแย้งกันขึ้นระหว่างแรงจูงใจในตัวของภรรยาผู้ที่ยังเชื่อใจ แรงจูงใจอันที่เป็นอันตรายนั้นจะแพ้ให้กับแรงจูงใจที่จะยอมคล้อยตาม เช่น ถ้าภรรยาทำให้สามีระแวงจนสูญเสียความเชื่อใจแล้วเธอจะต้องพบกับความยากลำบากด้านการเงินหรือต้องสูญเสียลูก เช่นนั้นแล้วเธอย่อมจะประพฤติดนเป็นภรรยาที่ซื่อสัตย์ในหน้าที่ต่อไป ความเชื่อใจที่สามียังคงให้แก่ภรรยาอยู่ก็จะถือว่ามีเหตุผล (rational) นั่นคือหากว่าฝ่ายสามียังมั่นใจได้ว่าภรรยาของตนมีบางสิ่งที่เธอห่วงใยอยู่ และการดูแลสิ่งนั้นจะทำได้ถ้าเขาหมดความเชื่อใจในตัวเธอ ความจริงข้อนี้จะทำให้สามียังคงอยู่ในสถานะที่สามารถมั่นใจได้ว่าภรรยาจะไม่ยอมเสี่ยงให้ลูกจับได้ว่าเป็นคนไว้วางใจไม่ได้ นั่นคือ เขายังมีเครื่องป้องกันไม่ให้ภรรยาทรยศต่อความเชื่อใจของเขา ขณะที่เขาก็สามารถเข้มงวดตรวจสอบตราต่อสิ่งที่เขาเชื่อใจให้เธอทำมากกว่าเดิม โดยยังคงไว้ซึ่งความเชื่อใจที่ให้ไปอยู่ (1986, p. 254)

สุดท้าย แบร์อ้างว่าแม้เมื่อผู้ให้ความเชื่อใจและผู้ถูกเชื่อใจสงสัยกันและกันว่าพร้อม (willingness) ที่จะทำอันตรายอีกฝ่ายถ้าสมมติว่าสามารถทำเช่นนั้นแล้วรอดตัวไปได้ ความเชื่อใจนั้นก็ยังคงมีเหตุผลอยู่ได้ถ้าฝ่ายที่ถูกเชื่อใจสามารถปกปิดการละเมิดความเชื่อใจของตนไว้ได้ และฝ่ายที่ถูกเชื่อใจสามารถใช้การชู่ว่าจะแก้แค้นการถูกทรยศต่อความเชื่อใจ แต่ถ้าบุคคลที่ถูกเชื่อใจซึ่งแท้จริงแล้วไม่คู่ควรได้รับความเชื่อใจนั้นเกิดไม่มีเพียงทักษะในการปกปิดการละเมิดความเชื่อใจของตน แต่ยังมีทักษะในการชักนำการละเมิดเหล่านั้นไปในทางที่เพิ่มอำนาจของตนเอง และเพิ่มความสามารถของตนเองที่จะหลบหลีกหรือปกป้องตนเองจากการพยายามแก้แค้นของผู้ที่ให้ความเชื่อใจด้วย เมื่อนั้นความสัมพันธ์แบบเชื่อใจระหว่างทั้งสองฝ่ายจึงจบลง และมักลงเอยด้วยการที่ผู้ให้ความเชื่อใจหันไปใช้มาตรการลงโทษทางกฎหมายต่อผู้ที่ถูกเชื่อใจ” (1986, p. 255) ซึ่งเมื่อมาถึงจุดนี้ การเชื่อใจต่อไปก็จะถือเป็นความเชื่อใจที่ไม่มีเหตุผลรองรับแล้ว

จากตรงนี้ แบร์ชี้ว่าสิ่งที่แยกความเชื่อใจที่มีเหตุผลกับความเชื่อใจที่ไม่มีเหตุผลออกจากกันคือ บททดสอบเรื่องการสามารถแสดงออกได้โดยไม่ต้องปกปิด ซึ่งเธออธิบายว่า “ความสัมพันธ์แบบเชื่อใจอันหนึ่งจะเป็นสิ่งที่เลวร้ายทางศีลธรรมเมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งพึ่งพาในคุณสมบัติของอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้จะอ่อนแอลงเมื่อฝ่ายที่ถูกพึ่งพาว่าอีกฝ่ายกำลังพึ่งพาตนอยู่” (1986, p. 255) กล่าวคือ เมื่อแต่ละฝ่ายต่างพึ่งพาในคุณสมบัติที่เป็นเชิงบวก เช่น ความรัก ความห่วงใยในประโยชน์ร่วมกัน หรือความภาคภูมิใจในอาชีพโดยการปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพของอีกฝ่าย หากสิ่งที่เป็นพื้นฐานของการพึ่งพานี้ถูกเปิดเผย จะไม่ส่งผลเป็นการบ่อนทำลายคุณสมบัติเหล่านี้ในตัวของผู้ที่ถูกพึ่งพา แต่จะยิ่งสร้างความแข็งแกร่งให้แก่คุณลักษณะอันนั้น กล่าวอีกนัยหนึ่ง คุณสมบัติที่ถูกพึ่งพาเหล่านี้จะยังอยู่ต่อไปได้เมื่อถูกเปิดเผยแล้วว่าเป็นสิ่งที่อีกฝ่ายพึ่งพาให้เราทำสิ่งที่เขาคาดหวังจากเรา ในทางกลับกัน ลักษณะที่บอกถึงความด้อยคุณภาพในฝ่ายที่ถูกพึ่งพา เช่น ความโง่เขลาเบาปัญญา ความกลัว ความมีเดบอดเช่นที่เกิดจากความหลงและอคติ ความไม่รู้ และความเชื่อคนง่าย หากถูกเปิดเผยว่าเป็นสิ่งที่อีกฝ่ายพึ่งพาให้เราทำสิ่งที่ถูกคาดหวัง ลักษณะเหล่านี้จะไม่สามารถอยู่ต่อไปได้ แบร์ชี้ว่าบททดสอบนี้คือสิ่งที่วัดความมีศีลธรรมของความเชื่อใจ ความเชื่อใจที่ไม่ผ่านบททดสอบนี้ เป็นความเชื่อใจที่ไร้ศีลธรรม ซึ่งถือเป็นความเชื่อใจที่ไร้เหตุผลด้วยในเวลาเดียวกัน อนึ่ง แบร์ไม่ได้ฟันธงว่าคุณลักษณะแบบใดที่หากถูกเปิดเผยแล้วอีกฝ่ายจะยอมรับได้ หรือยอมรับไม่ได้ เธอตระหนักว่าเรื่องนี้ต้องขึ้นกับบริบท ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของสิ่งที่ถูกให้ค่าที่ถูกฝากฝังให้อีกฝ่ายดูแลด้วยความเชื่อใจ และขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์รูปแบบอื่น ๆ ที่ฝ่ายที่เชื่อใจและฝ่ายที่ถูกเชื่อใจมีต่อกันด้วย (1986, p. 256-257)

โอนิล (2002) ชี้ว่าบางครั้งเราสามารถเชื่อใจผู้อื่นได้โดยไม่ต้องคิดว่าก่อนหน้านี้พวกเขามีเจตนาดีต่อเรา เช่น เมื่อเราเชื่อใจคนแปลกหน้า หรือเมื่อเราใช้งานอินเทอร์เน็ตที่เราอาจไม่ได้เชื่อเลยว่าแพลตฟอร์มต่าง ๆ บนอินเทอร์เน็ตที่เก็บข้อมูลส่วนตัวของเราไปเป็นจำนวนมากนั้นมีเจตนาดีที่จะช่วยปกป้องข้อมูลเหล่านั้นไว้จากมือมิชฉะชีพอย่างสุดความสามารถ แต่ถึงกระนั้น เพราะเราจำเป็นต้องใช้อินเทอร์เน็ตในการทำงานและในการใช้ชีวิต

เราจึงยอมรับที่จะมอบข้อมูลส่วนบุคคลที่ตนถือว่ามีค่าสำคัญไว้ในการจัดการดูแลของแพลตฟอร์มอินเทอร์เน็ต แต่ทัศนคติที่เรามีนี้ก็ยังคงเรียกว่าความเชื่อใจได้ ความเชื่อใจจึงไม่จำเป็นต้องอาศัยเจตนาดี ในทางกลับกัน โจนส์ วิจารณ์แบร์มาจากอีกด้านหนึ่งว่า การอธิบายความเชื่อใจผ่านการการมอบความไวใจให้ดูแลสิ่งมีค่าบางอย่างของผู้มอบความไวใจแบบที่แบร์ทำอธิบายข้อเท็จจริงที่คำอธิบายว่าด้วยความเชื่อใจควรอธิบายได้ได้เพียงจำกัด เช่น (1) ความเชื่อใจและความไม่เชื่อใจเป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามแต่ไม่ได้ขัดแย้งกัน (2) ความเชื่อใจไม่ใช่สิ่งที่สามารถมีได้โดยสมัครใจ และ (3) ความเชื่อใจจะนำมาซึ่งความเชื่อที่ต้านทานหลักฐานจนมากผิดปกติได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสองข้อแรก กล่าวคือ ทฤษฎีของแบร์สนใจคนที่ถูกเชื่อใจมากกว่าจุดยืนที่ผู้ให้ความเชื่อใจมีอันทำให้มองข้ามหัวใจสำคัญในเรื่องการมองในแง่ดีต่อเจตนาดีของคนที่คุณเชื่อใจจึงทำให้ไม่ต่างจากการพึ่งพาอาศัยมากพอทั้งที่ตนเองคือหนึ่งในข้อวิจารณ์ของแบร์ต่อฮาร์ดิน นอกจากนี้ โจนส์ชี้ว่าถ้าความเชื่อใจเป็นเรื่องของการให้ความไวใจให้ทำ ใครจะไวใจเรื่องใดที่สำคัญให้ใครทำได้ไม่เกี่ยวข้องว่าจะเชื่อใจเขาหรือไม่ แค่มอบให้ก็จบ สบายใจหรือไม่นั่นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง เพราะการมอบความไวใจให้ทำเป็นการกระทำและการกระทำเป็นสิ่งที่ตั้งใจได้ จึงขัดกับที่แบร์เองอ้างว่าความเชื่อใจเป็นเรื่องที่มีโดยสมัครใจไม่ได้ และสถานการณ์ที่แบร์ได้หยิบยกมาเพื่ออธิบายเกณฑ์ประเมินทางจริยธรรมที่ว่าเมื่อพบว่าอีกฝ่ายได้อาศัยการปิดบังหรืออำนาจในการรักษาความเชื่อใจจะไม่ควรนับว่าความสัมพันธ์ของความเชื่อใจนั้นควรจะดำเนินต่อไป โจนส์วิจารณ์เกณฑ์นี้ว่า เมื่อความสัมพันธ์ถูกรักษาได้โดยการพึ่งพาอาศัยเรื่องเหล่านี้ นั่นเท่ากับความเชื่อใจไม่ได้มีอยู่อีกแล้ว นี่จึงทำให้อธิบายได้ว่าทฤษฎีของแบร์ไม่สามารถแยกแยะความต่างระหว่างความเชื่อใจกับการพึ่งพาอาศัยได้ดีพอ แต่โจนส์เห็นว่าในส่วนของกรณีที่ความเชื่อใจทำให้เกิดความเชื่อที่ต่อต้านหลักฐานจนมากผิดปกติ ทฤษฎีของแบร์มีเหตุผลดีแล้วจากการที่อธิบายการเชื่อใจว่าการให้ความไวใจให้ทำจะเกิดขึ้นบนฐานความเชื่อใจว่าอีกฝ่ายมีเจตนาดี ความเชื่อใจนั้นได้ทำให้ไม่สงสัยในความผิดของอีกฝ่ายได้อยู่และยังเป็นฐานให้เชื่อว่าอีกฝ่ายไม่น่าจะทำเรื่องผิดอีกด้วย โจนส์เห็นด้วยในประเด็นนี้ แต่ชี้ว่าความเชื่อใจนี้น่าจะนำไปสู่ความเชื่อที่ต่อต้านหลักฐานจนมากผิดปกติได้ดังที่แบร์อ้าง (Jones, 1996, p. 15-20)

ทฤษฎีของแบร์มีส่วนที่รับฟังได้ว่าการอยู่ในสถานะที่เปราะบางทำให้เราอาจเชื่อใจคนหนึ่งได้ทั้งที่มันไม่ได้มีสิ่งที่จะเป็นสาเหตุที่ดีให้ทำเช่นนั้น (Baier, 1986, p. 244) อย่างน้อยในตอนที่เรายังเป็นเด็กทารก หรือเมื่อเราอยู่ในสถานะเปราะบางแม้จะเป็นการชั่วคราว เช่น เมื่อเราป่วยและต้องเข้าโรงพยาบาลไปอยู่ในความดูแลของแพทย์และพยาบาล ดังนั้น จึงดูมีเหตุผลที่รับฟังได้ที่จะบอกว่าสิ่งที่เราทำในสถานการณ์เช่นนี้ ไม่ใช่การที่เราก้าว (แบร์ใช้คำว่าเปลี่ยนแปลง หรือ convert) จากความไม่เชื่อใจในตอนแรก กลายมาเป็นมอบความเชื่อใจที่มีขอบเขตจำกัดให้แก่พ่อแม่ของเราหรือให้แก่บุคลากรทางการแพทย์ที่เราต้องพึ่งพาเพราะความเปราะบางนั้นดังที่ทฤษฎีของฮาร์ดินและทฤษฎีเกมจะกล่าว แต่คือการที่เรายังคงเชื่อใจในบุคลากรเหล่านั้นต่อไปจนกว่าจะมีเหตุผลที่หนักแน่นมาทำให้เราหมดความเชื่อใจ

การตัดสินว่าทฤษฎีของแบร์มีความสอดคล้องหรือไม่ทำได้โดยพิจารณาความสมเหตุสมผลของบททดสอบ เรื่องการสามารถแสดงออกได้โดยไม่ต้องปกปิด แบร์อ้างถึงสามกรณีที่ความเชื่อใจผ่านบททดสอบนี้ และยอมรับว่า คุณสมบัติหรือลักษณะที่ผ่านบททดสอบนี้ได้อาจผันแปรไปได้ตามสิ่งที่ถูกให้ค่าที่บุคคลหนึ่งเชื่อใจให้อีกคนหนึ่งดูแล รวมถึงความสัมพันธ์รูปแบบอื่น ๆ ระหว่างสองคนนี้ กระนั้นเธอได้ให้ตัวอย่างว่าคุณสมบัติชนิดใดบ้างที่น่าจะผ่าน และลักษณะชนิดใดบ้างที่น่าจะไม่ผ่าน ลักษณะเหล่านี้จัดอยู่ในประเภทของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติแบบอัตวิสัยของผู้ถูกเชื่อใจ ตามแบบจำลองที่ ดี. อี. เดนนิ่ง (D. E. Denning) สร้างขึ้นสำหรับใช้กับการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์บนอินเทอร์เน็ต ที่มีทั้งปัจจัยแบบวัตถุวิสัย (objective) กับปัจจัยแบบอัตวิสัย (subjective) ของบุคคลผู้ถูกเชื่อใจและของบุคคลที่ให้ความเชื่อใจตามลำดับ

- 1) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติแบบวัตถุวิสัยของผู้ถูกเชื่อใจ ได้แก่ ชีตความสามารถ ความปลอดภัย ความพึงพาได้ ความสุจริต ความคาดการณ์ได้ ความเชื่อถือได้ ความตรงต่อเวลา พฤติกรรมที่สังเกตเห็น ความแข็งแรง
- 2) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติแบบอัตวิสัยของผู้ถูกเชื่อใจ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความเมตตา ความดี
- 3) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติแบบวัตถุวิสัยของผู้เชื่อใจ ได้แก่ การประเมิน มาตรฐานชุดหนึ่งที่มีอยู่ก่อน มาตรฐานของผู้เชื่อใจ
- 4) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติแบบอัตวิสัยของผู้เชื่อใจ ได้แก่ ความเชื่อมั่น ความคาดหวังแบบอัตวิสัย ความน่าจะเป็นแบบอัตวิสัย ความเต็มใจ ความเชื่อ แนวโน้ม ทศนคติ ความรู้สึก เจตนา ศรัทธา ความหวัง การพึ่งพาและการพึ่งพิง
- 5) ปัจจัยด้านบริบทของความเชื่อใจที่มีส่วนกำหนดว่าเมื่อใดและเพราะเหตุใดจึงเชื่อใจ ได้แก่ สถานการณ์ ที่มีนัยถึงความเสี่ยง โครงสร้าง ความเสี่ยง โดเมนของการกระทำ (Denning, 1993)

บางปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติแบบวัตถุวิสัยของผู้ถูกเชื่อใจ เช่น ความสามารถนั้นไม่ชัดเจนว่าหาก นำมาทดสอบกับบททดสอบนี้แล้วจะได้ผลลัพธ์เป็นอย่างไร หาก A พึ่งพา B ในความสามารถของ B และ B รู้ว่า A พึ่งพา B ในคุณสมบัตินี้ ความรู้ในตัวเหมือนไม่น่าจะบ่อนทำลายความสามารถของ B อันเป็นสิ่งที่ A พึ่งพาก็จริง แต่ก็อาจไม่ได้สร้างความแข็งแกร่งให้แก่คุณลักษณะที่วานี้ด้วยยังเป็นในกรณีของการปฏิบัติที่เป็นไปตามหน้าที่อยู่แล้วที่เกณฑ์ประเมินมีแค่ดูว่าทำหน้าที่ให้ลุล่วงได้หรือไม่ ขณะเดียวกัน เป็นไปได้ว่าความรู้นี้จะบ่อนทำลายความสามารถของ B อันเป็นสิ่งที่ A พึ่งพาก็ได้ด้วย เช่น B อาจต้องการทำให้ A พึ่งพาด้วยการแสดงความสามารถของตนให้ A ได้ประจักษ์ แต่เมื่อถึงจุดที่ B รู้ว่า A พึ่งพาตนที่ความสามารถแล้ว B ก็อาจเพิกเฉยไม่พัฒนาความสามารถของตนต่อไปให้สมกับการพึ่งพาที่ได้รับนั้น จนทำให้ความสามารถของ B พัฒนาไม่ทันกับภารกิจที่เรียกความสามารถที่

สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงไม่อาจตัดสินได้ว่าการเชื่อใจที่ทำงานพื้นฐานของความสามารถจะมีศีลธรรมมากหรือน้อย และผลลัพธ์จากการใช้ทดสอบจะเป็นอย่างไร ซึ่งก็เป็นไปตามที่แบร์กล่าวไว้ว่า คุณสมบัติหรือลักษณะที่ผ่านบททดสอบนี้ได้อาจผันแปรไปได้ตามสิ่งที่ถูกให้ค่าที่บุคคลหนึ่งเชื่อใจให้อีกคนหนึ่งดูแล รวมถึงความสัมพันธ์รูปแบบอื่น ๆ ระหว่างสองคนนี้

การที่แบร์ไม่ให้ความสำคัญกับคุณสมบัติเรื่องความสามารถนั้นเป็นสิ่งที่เข้าใจได้ เพราะตามทฤษฎีของเธอ การหวังพึ่งความสามารถที่ปราศจากเจตนาดีต่อบุคคลที่พึ่งพาโดยการทำให้ได้ตามที่บุคคลนั้นพึ่งพาอย่างมากที่สุด เป็นได้เพียงการพึ่งพา ไม่ใช่ความเชื่อใจ แต่การไม่กล่าวถึงปัจจัยเรื่องความสามารถส่งผลอย่างไรต่อคำอธิบายของเธอหรือไม่ แบร์คิดถึงความเชื่อใจจากมุมมองของคนที่เราประมาทจึงต้องพึ่งพาคนใกล้ชิดผู้ที่สามารถช่วยสร้างปกป้องและดูแลสิ่งที่พวกเขาให้ค่าให้ความสำคัญได้ แต่ก็อาจทำความเสียหายหรืออันตรายแก่สิ่งดังกล่าวได้ด้วยเช่นกัน (Baier, 1986, p. 237) จุดเริ่มต้นเช่นนี้ทำให้แบร์จะอนุโลมให้คนที่ไม่ต้องมีความสามารถมากนักก็สามารถเป็นผู้ที่ถูกให้ความเชื่อใจในเรื่องที่สำคัญจากคนที่ประมาทเหล่านี้ได้เพราะพวกเขาไม่มีทางเลือกแต่แรกแล้วว่าจะได้คนแบบใดที่ตนพอจะพึ่งพาได้ แต่แม้จะเป็นจริงว่ามีความสัมพันธ์บางชนิดที่คำอธิบายเช่นนี้ถูกต้อง แต่ถ้าเราต้องมองว่าความเชื่อใจที่มนุษย์ที่อาศัยอยู่ในสังคมมีให้แก่กันมีลักษณะเช่นนี้เป็นส่วนใหญ่ จะกลับเป็นจุดอ่อนของทฤษฎีเรื่องความเชื่อใจของแบร์ สมมติว่าคนในสังคมปัจจุบันให้คุณค่าและความสำคัญคือเรื่องสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี แต่เรากลับดูแลสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของเราโดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยคนอื่น เช่น บุคลากรทางการแพทย์ เป็นอย่างมากไม่ได้ ข้อสรุปที่ตามมาไม่ควรเป็นว่า เช่นนั้นแล้วเราก็ควรเชื่อใจบุคคลเหล่านั้นบนพื้นฐานว่าเขามีเจตนาดีที่จะช่วยดูแลสุขภาพให้แก่เรา ส่วนที่ว่าเขามีความสามารถในการทำเช่นนั้นได้หรือไม่อาจเป็นเรื่องสำคัญรองลงไปหรือไม่สำคัญเลย แต่ข้อสรุปที่ควรตามมามากกว่าคือเราควรพยายามสลัดให้หลุดจากสภาวะพึ่งพิงเช่นนี้ทันทีที่ทำได้ สิ่งนี้ชี้ว่าคำอธิบายเรื่องความเชื่อใจที่มีฐานจากความประมาทที่แบร์ให้ขึ้นเองก็มีความประมาทภายในอยู่ ที่พร้อมจะทำให้ความสัมพันธ์แบบเชื่อใจกันระหว่างคนในสังคมพร้อมที่จะฉีกขาดได้ เมื่อใดที่ความประมาทถูกมองเห็นว่าเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้ง ไม่ใช่สิ่งหนุนเสริมอำนาจเหมือนความเป็นผู้กระทำการ เช่นในคำอธิบายของมารูซิค

ในตัวอย่างเรื่องสามีมอบความเชื่อใจให้แก่ภรรยาของตนในการเลี้ยงดูลูก แบร์อ้างว่าถึงแม้ภรรยาจะมีวิธีเลี้ยงดูต่างจากสามี แต่ตราบดีที่เธอยังอยู่ได้อำนาจของเขาและมีแนวโน้มที่จะคล้อยตามไม่ใช่ขัดขืน สามีก็ยังคงเชื่อใจให้ภรรยาทำหน้าที่ดังกล่าวต่อไปได้ ซึ่งจะเห็นว่าประเด็นที่ว่าแล้วภรรยามีความสามารถในการเลี้ยงดูลูกให้ดีได้หรือไม่ถูกหยิบยกขึ้นมากล่าวถึงเลย แต่ภรรยาที่มีแรงจูงใจให้คล้อยตามสามีเนื่องจากยังต้องพึ่งพาในทางเศรษฐกิจอยู่นั้นอาจเป็นเพราะเธอไม่มีความสามารถ ที่ขยายมาถึงความสามารถในการเลี้ยงดูให้ดีด้วยเพราะเธอจะไม่มีโอกาสฝึกปรือการใช้ดุลยพินิจที่เขามอบหมายให้ได้อย่างสมกับกับความเชื่อใจของเขา ทฤษฎีของแบร์จะบอกว่าสิ่งนี้จะไม่ใช่เหตุผลที่ดีให้สามีไม่เชื่อใจภรรยาของตนให้เลี้ยงดูให้ ขณะที่ภายใต้ทฤษฎีแบบอื่น เช่น ทฤษฎีของ

โจนส์ที่จะกล่าวถึงต่อไป ความสามารถที่จะทำสิ่งที่ได้รับความเชื่อใจให้รวมอยู่ในเงื่อนไขของความเชื่อใจที่มีเหตุมีผลด้วย

แคเรน ฟรอสท์-อาร์โนลด์ (Karen Frost-Arnold) ชี้ว่าการที่มันทศน์เรื่องความเชื่อใจทำให้เราต้องเพ่งความสนใจไปที่ความเปราะบาง (vulnerability) และการพึ่งพากันและกัน (interdependency) ของเรา ทำให้คุณสมบัติน่าเชื่อถือ (trustworthy) เป็นทั้งคุณธรรมทางญาณวิทยาและทางจริยศาสตร์ (Frost-Arnold, 2012, p. 1957) การเป็นคุณธรรมทางญาณวิทยาหมายความว่า ในบางสถานการณ์ที่มีหลักฐานเป็นจำนวนมากที่ชี้ว่า B เป็นคนที่ไว้ใจไม่ได้ เช่น สมมติ B เป็นคนเก่งพูดแต่ไม่เก่งทำและเคยติดคุกคดีโกงแชร์ลูกโซ่ และ B เชื่อเชิญให้เราเชื่อใจเขาและนำเงินออมสำหรับใช้ชีวิตหลังเกษียณไปลงทุนกับ B เราไม่สามารถเชื่อใจ B และนำเงินออมทั้งชีวิตไปฝากให้ B ดูแลได้เพราะ B เป็นคนที่ไร้ประสิทธิภาพและโลภ สิ่งนี้หมายความว่าต่อให้เราอยู่ในสถานะที่เปราะบางและจำเป็นต้องพึ่งพา B (เช่นเขาคือสามีที่เลี้ยงดูเรา) และเรารู้ว่าอย่างน้อย A ก็ห่วงสวัสดิภาพของเราอยู่บ้างในฐานะภรรยา เราก็ไม่ควรเชื่อใจ B ให้ดูแลเงินออมทั้งชีวิตของเรา เนื่องจากลักษณะของ B ที่เรารู้จักคือหลักฐานที่หนักแน่นว่าเราไม่ควรทำเช่นนั้น ในกรณีเช่นนี้ ดูเหมือนคำอธิบายแบบฮาร์ดดิโนจะรับฟังได้มากกว่าว่า จนกว่าจะมีหลักฐานที่บอกว่า B ไว้ใจได้ เราจึงจะเชื่อใจให้ B ลงทุนเงินเก็บให้เราได้ ตรงกันข้าม ถ้าเรายังคงเชื่อใจ B ต่อไปทั้งที่ไม่มีหลักฐานที่บอกเช่นนั้น จะเท่ากับว่าความเชื่อใจที่เรามีให้แก่ B นี้ขาดความมีเหตุมีผลเชิงความเชื่อ แม้แบร์จะเรียกมันว่าเป็นความเชื่อใจที่มีเหตุผลรับฟังได้ (sensible trust) ก็ตาม

นอกจากนี้ แบร์อ้างว่าความเชื่อใจรูปแบบที่เธอกำลังพูดถึงนั้นคือฉากหลังที่ต้องมีก่อนที่จะเงื่อนไขเชิงสถาบันหรือเงื่อนไขทางสังคมของความเชื่อใจจะทำงานในการทำให้คนหนึ่งมีคุณสมบัติไว้ใจได้ แต่เราสามารถคิดถึงสถานการณ์ที่สิ่งที่เธออ้างนี้ไม่เป็นจริง สมมติเรารู้ว่าถ้าเรามีสิ่งหนึ่งไม่ว่าจะโดยการเลือกหรือไม่ก็ตามแล้วเรามีแนวโน้มจะให้ค่าให้ความสำคัญอย่างสูงกับสิ่งนั้น และถ้าเราให้ความสำคัญกับสิ่งนั้นแล้วเราจะกลายมามีความเปราะบางที่ต้องพึ่งพาผู้อื่น ซึ่งคนเหล่านั้นอาจช่วยดูแลสิ่งที่เราให้ความสำคัญนั้นได้ก็จริง แต่ก็อาจทำร้ายเราโดยการปล่อยปละละเลยหรือการล้มเหลวในลักษณะอื่นจนทำให้สิ่งนั้นเสียหายหรือได้รับอันตรายก็ได้เช่นกัน เราจึงปฏิเสธที่จะไม่ให้ความสำคัญกับสิ่งนั้นเสียตั้งแต่แรกในลักษณะตัดไฟแต่ต้นลมเพื่อที่จะไม่ต้องเชื่อใจให้คนอื่นที่เราไม่วางใจให้มาทำสิ่งนั้นให้แก่เราเมื่อเราคิดว่าเราไม่อยากจะอยู่ในสภาวะต้องพึ่งพาเขา เช่น คู่สามีภรรยาอาจมองว่าโรงเรียนในยุคปัจจุบันบกพร่องในความสามารถที่จะดูแลความปลอดภัยให้แก่ลูกของตน แต่ตัดสินใจจากการปฏิบัติด้านอื่น ๆ ของโรงเรียนโดยทั่วไปว่ามีเจตนาดีในการดูแลลูกของตนให้ได้ตามความคาดหวัง ดังนั้น จึงตัดสินใจที่จะตัดไฟแต่ต้นลมโดยการไม่มีลูกเพื่อที่จะไม่ต้องคาดหวังให้โรงเรียนเป็นที่พึ่งพาได้เมื่อถึงวันที่ลูกต้องเข้าโรงเรียนสำหรับคู่สามีภรรยาคนนี้ เรามองเห็นความสอดคล้องของทัศนคติระดับที่หนึ่งและทัศนคติระดับที่สองของพวกเขาได้ ทัศนคติระดับที่สองของพวกเขาคือ ตัดสินว่า B มีเจตนาดี แต่ขาดคุณสมบัติอื่นที่ทำให้ไม่ควรเชื่อใจให้ทำสิ่งนี้ ดังนั้น พวกเขาจึงมีทัศนคติระดับที่หนึ่งที่เป็นการไม่เชื่อใจ B ที่นำไปสู่การตัดสินใจไม่มีลูก

จะเห็นว่าทฤษฎีของแบร์จะมีความยากลำบากในการอธิบายทัศนคติของสามีภรรยาคู่นี้ และนั่นเป็นเพราะสามีภรรยาคู่นี้ในปัจจุบันยังไม่ได้อยู่ในสถานะเปราะบางแบบที่แบร์ใช้เป็นฐานพัฒนาทฤษฎีเรื่องความเชื่อใจ จริงอยู่ว่าเมื่อเราอยู่ในสถานะที่เปราะบางที่เป็นได้หลายรูปแบบ เราจะไม่มีทางเลือกนอกจากต้องเชื่อใจคนอื่นให้ทำในสิ่งที่เราทำด้วยตนเองไม่ได้ แต่สิ่งที่แบร์ไม่ได้พิจารณาคือ ในบางสถานการณ์ เรามีโอกาสเลือกได้ว่าจะเข้าไปอยู่ในสถานะเปราะบางหรือไม่ การเลือกนี้อาจจะมีศีลธรรมหรือไม่ก็ได้ อาจจะเป็นการเลือกแบบตามอำเภอใจก็ได้ เช่น ขณะที่เราอาจเลือกไม่ได้ที่จะต้องอยู่ในสถานะที่เปราะบางเพราะเรามีพ่อแม่แก่ชราที่เลี้ยงดูเรามาตั้งแต่เล็กแต่น้อย ที่ถึงเวลาแล้วที่เราต้องเลี้ยงดูท่านตอบแม่เราเองจะขัดสนเงินทองก็ตามที่ทำให้เราต้องพึ่งพาเจตนาดีของบุคคลที่สามหรือสี่ในการทำเช่นนี้ แต่เราเลือกได้ที่จะไม่ต้องอยู่ในสถานะที่เปราะบางเพราะมีลูกที่ต้องเลี้ยงดูเพิ่มมาด้วยอีก ขอบเขตของการเลือกได้ของคนสองคนในเรื่องนี้อาจไม่เหมือนกัน ผู้หญิงบางคนอาจเลือกไม่ได้ที่จะไม่มีลูกเพราะสามีต้องการลูก แต่ผู้หญิงบางคนสามารถเลือกในเรื่องนี้ได้เพราะสามีก็คิดแบบเดียวกัน ซึ่งข้อนี้อย่างน้อยก็ชี้ว่าความเชื่อใจเป็นสิ่งที่เรากำหนดให้ตัวเราต้องมีหรือไม่มีได้โดยอ้อมผ่านการกำหนดชนิดของความเปราะบางที่เราจะนำตัวเข้าไปสู่ที่เรียกร้องความเชื่อใจจากเรา

คาเรน โจนส์

ในบทความ *Trust as an affective attitude* โจนส์ (1996) อธิบายว่าความเชื่อใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งความเชื่อใจระหว่างบุคคลมีสององค์ประกอบหลัก คือ การมีจุดยืนทางอารมณ์ในแง่บวก (optimism) ต่อเจตนาดีของคนอื่นผู้ที่เราเชื่อใจ (Jones, 1996, p. 68) และความสามารถของผู้ที่เราเชื่อใจในเรื่องหนึ่งๆ ภายใต้อุปสรรคของการปฏิสัมพันธ์อย่างหนึ่ง และการคาดหวังว่าผู้ที่เราเชื่อใจจะตอบสนองโดยตรงต่อความคาดหวังที่ผู้ให้ความเชื่อใจมีในเรื่องนั้นๆ โจนส์อธิบายจุดยืนทางอารมณ์ว่าคือ “การมองเห็นแบบแผนชุดข้อมูลและแนวทางการตีความไปในทางบวกเสมอต่อเจตนาดีของฝ่ายผู้ที่ได้รับความเชื่อใจในการทำเรื่องหนึ่ง ๆ ตลอดจนความสามารถของเขาในการทำเรื่องนั้น ๆ ทั้งในทางเทคนิคและในทางศีลธรรม แล้วแต่ว่าการกระทำนั้น ๆ จำเป็นต้องมีความสามารถอะไรบ้าง” (1996) ซึ่งเมื่อมีมุมมองในทางบวกต่อเรื่องเหล่านี้ในการกระทำหนึ่งๆ แล้ว จะทำให้ผู้ให้ความเชื่อใจนั้นมองเห็นแต่ในด้านที่ดีของเขาในเรื่องนั้น ๆ โดยจุดยืนทางอารมณ์นี้จะกรองข้อมูลที่ขัดแย้งกับการตีความแนวโน้มออกไป และเมื่อจุดยืนทางอารมณ์ต่อการที่ใครจะทำเรื่องใดเรื่องหนึ่งเกิดขึ้น ผู้ให้ความเชื่อใจก็จะฝากฝังเรื่องนั้นกับผู้ที่จะได้รับความเชื่อใจและเกิดความคาดหวังว่าเขาจะได้ทำเรื่องนั้นด้วยเหตุที่มีผู้ฝากฝังมานั่นเอง ซึ่งนั่นได้สร้างแรงกดดันต่อผู้ได้รับความเชื่อใจในการทำเรื่องนั้น ๆ

โจนส์อธิบายว่า จุดยืนทางอารมณ์ที่เป็นจุดตั้งต้นในการที่จะเชื่อใจหรือไม่เชื่อใจนั้น อาจมีที่มาจากบริบทสภาพแวดล้อม ขอบข่ายของเรื่องที่ทำให้ความเชื่อใจ ไปจนถึงอคติที่ผู้ให้ความเชื่อใจมีอยู่ ซึ่งหลายครั้งเป็นสิ่งที่เลือกไม่ได้ และส่งผลให้คนจำพวกหนึ่งมีความเชื่อใจต่อคนกลุ่มหนึ่งได้ง่ายกว่า แต่กับบางกลุ่มได้ยากกว่า สิ่งเหล่านี้มีที่มาจากหลักฐานบางอย่างที่ได้รับมาแล้วตั้งแต่ก่อนที่จะเริ่มการปฏิสัมพันธ์อันส่งผลให้มีการมองโลกออกมาในรูปแบบหนึ่ง ซึ่งอาจรวมถึงหลักฐานเกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์กับคนที่มึลักษณะร่วมกันกับคนที่ จะได้รับการเชื่อใจที่ ได้มีมาก่อนหน้านั้นอันทำให้มองคนที่ จะได้รับความเชื่อใจนั้นออกมาในแบบหนึ่ง แต่โจนส์ยังคงปฏิเสธว่าจุดยืนเหล่านี้ไม่ใช่สิ่งที่ตั้งใจให้เกิดได้ เพราะเป็นจุดยืนทางอารมณ์ ซึ่งต้องปรากฏขึ้นมาเองภายหลังจากที่ได้เปิดต่อสิ่งต่างๆ ที่อาจจะเป็นที่มาดังกล่าวไปข้างต้น ถึงอย่างนั้น โจนส์ไม่ปฏิเสธว่าเมื่อเกิดจุดยืนในทางใดทางหนึ่งขึ้นมาบ้างแล้ว เมื่อนั้นจึงอาจส่งผลให้รู้สึกต้องการที่จะบ่มเพาะความเชื่อใจนั้นให้องงามต่อไปได้

แนวคิดเรื่องการมีจุดยืนทางอารมณ์ในแง่บวกต่อเจตนาดีที่โจนส์ใช้มีส่วนคล้ายทฤษฎีของแบร์ตรงที่ว่าความเชื่อใจเป็นการที่ผู้ให้ความเชื่อใจได้พึ่งพาอาศัยความมีเจตนาดีของฝ่ายที่เขาจะให้ความเชื่อใจในเรื่องที่ผู้ให้ความเชื่อใจให้ความสำคัญแต่อยู่นอกเหนือการควบคุมของตนเอง ทั้งสองแนวคิดถึงแม้จะมีความแตกต่างกันแต่จึงมีจุดร่วมกันที่จุดยืนที่มีต่อการมีเจตนาดีของฝ่ายที่ตนเองจะเชื่อใจ การที่มีจุดยืนในทางด้านบวกต่อเจตนาดีในเรื่องใดเรื่องหนึ่งของผู้อื่นที่ปฏิสัมพันธ์กันโดยไม่จำเป็นว่าจุดยืนนี้จะเกิดมาจากเหตุผลที่ทำให้เชื่อดังนั้นนั่นเองที่ทำให้คำอธิบายแนวนี้ไม่ใช่แบบรู้คิด นั่นคือเชื่อว่า การรับรู้หรือสัมผัสได้ถึงเจตนาดีของผู้ที่ตนจะให้ความเชื่อใจเป็นหัวใจสำคัญของความเชื่อใจในแนวทางแบบนี้ ไม่ว่าจะเจตนาดีนี้เป็นสิ่งที่จำเป็นจะต้องพึ่งพาอย่างช่วยไม่ได้หรือจะเป็นสิ่งที่ จะเลือกเชื่อได้ตามแต่มุมมองของผู้ให้ความเชื่อใจก็ตาม ถ้าสัมผัสไม่ได้ถึงเจตนาดีเสียแล้ว ความเชื่อใจต่ออีกฝ่ายในเรื่องที่สนใจก็จะไม่เกิดขึ้น และในทางกลับกัน ถ้าหากสัมผัสได้ถึงเจตนาดีที่ไม่ดีต่อเรื่องที่สนใจ ไม่ว่าจะ มีเหตุผลหรือหลักฐานหรือไม่ มันก็จะเป็นที่มาของการไม่เชื่อใจเช่นกัน ซึ่งในสภาวะที่ต่างฝ่ายต่างไม่รู้จักกันมาก่อน การที่แต่ละฝ่ายจะคิดถึงเจตนาดีของอีกฝ่ายได้นั้น ก็คงจะเป็นได้จากการเดาตามบริบทและความน่าจะเป็นในการกระทำของอีกฝ่าย ซึ่งก็ไม่มีทางรู้ได้แน่ชัดจนกว่าการปฏิสัมพันธ์จะเริ่มดำเนินไป

ต่อมา ในบทความชื่อ *Trustworthiness* โจนส์ (2012) อธิบายว่าคุณสมบัติความไว้วางใจได้ (trustworthy) คือการตอบสนองอย่างเหมาะสมต่อเหตุผล (reason) ที่มีในการทำการกระทำบางอย่างที่บุคคลผู้มีคุณสมบัตินี้ถูกขออาศัยหรือถูกฝากฝังให้ทำ (Jones, 2012) โดยเหตุผลที่ว่านี้ก็คือเหตุผลที่ว่ามีคนบางคนกำลังพึ่งพาอาศัยให้เขาทำบางสิ่งบางอย่าง และเหตุผลนี้จะมีได้ก็ต่อเมื่อมีคนบางคนที่พักฝังเขาเช่นนี้ โจนส์ชี้ว่าการตอบสนองนี้ไม่จำเป็นต้องเป็นแรงจูงใจที่หุรหุรา อาจเป็นแค่การที่เมื่อเรารู้ว่ามีคนฝากฝังให้เราทำสิ่งหนึ่งแล้วเราก็ดูรู้สึกสนใจที่จะทำสิ่งนั้นขึ้นมา (2012, p. 70–71) เธออ้างว่าคนที่เชื่อใจนั้นคาดหวังปฏิภิกิริยาเช่นนี้เองจากคนที่เขามอบความเชื่อใจให้

ทฤษฎีของโจนส์ยังมีส่วนคล้ายกับลักษณะของทฤษฎีแบบรู้คิดของมารูซิค (Marušić, 2015, p. 51-74) ที่เห็นต่างจากแบร์ว่าถ้าเข้าใจว่าความเชื่อใจคือการตั้งใจมอบหมายเรื่องที่ตนเองให้ความสำคัญให้อีกฝ่ายหนึ่งดูแล ก็จะมีลักษณะเป็นไปตามการใช้เจตนาของบุคคลเองแทนการใช้ความเชื่อซึ่งต้องพิจารณาบุคคลผู้ถูกมอบหมายหน้าที่นั้นด้วยว่าเป็นผู้มีความเหมาะสมไว้ใจได้ที่จะดูแลสิ่งนั้นหรือไม่ ซึ่งถ้าเจตนาที่เป็นความตั้งใจของเราคือจะให้อีกฝ่ายทำบางสิ่งทั้งที่หลักฐานไม่พอว่าอีกฝ่ายนั้นจะทำได้ จะทำให้คิดได้ว่าความเชื่อใจที่แบร์พูดถึงนั้นไม่มีเหตุผล เราแค่ให้ไปเพราะจำเป็นต้องพึ่งพาเจตนาดีของเขาเนื่องจากเรื่องสำคัญบางเรื่องของเรา เราไม่อยู่ในฐานะที่จะจัดการได้ ความเชื่อใจจึงถูกให้ออกไปโดยไม่มีทางเลือก แต่คำอธิบายของมารูซิคนำมาช่วยโจนส์ตรงนี้ได้ในเรื่องมุมมองแบบผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่เห็นคนอื่นในฐานะผู้กระทำ วิธีอธิบายเช่นนี้ของมารูซิคให้ทางเลือกสำหรับโจนส์ที่จะอธิบายความเชื่อใจให้เป็นสิ่งมีเหตุมีผลได้โดยไม่จำเป็นต้องใช้หลักฐานหนุนหลัง แต่ก็ไม่ต้องต่อต้านหลักฐานดังที่เธอคิดว่าแบร์เป็น โจนส์สามารถถือว่าการมีทัศนคติในแง่บวกต่ออีกฝ่ายไม่ต่างจากการยอมรับไว้ก่อนว่าอีกฝ่ายจะทำเรื่องนั้นได้ แต่เป็นการยอมรับที่ไม่เลื่อนลอย เพราะมีเจตนากระทำ การตั้งเป้าหมาย และการตกลงยินยอมที่อีกฝ่ายให้ไว้ ซึ่งเป็นสิ่งที่หลักฐานไม่อาจหักล้างรองรับอยู่ เช่น เป็นเหตุผลรองรับให้แก่การมีทัศนคติ หรือเหตุผลที่รองรับให้ทัศนคตินั้นมีเหตุมีผลได้

ผลการศึกษา

การพิจารณาจะใช้เงื่อนไขสองข้อ คือ *ความมีเหตุมีผลเชิงความเชื่อ* และ *ความมีเหตุมีผลเชิงปฏิบัติ* ที่เกี่ยวข้องกับ*ความจำเป็นเชิงปฏิบัติ*

คำอธิบายเรื่องความเชื่อใจของฮาร์ดีน ตอบสนองเงื่อนไขเรื่องความมีเหตุมีผลเชิงความเชื่อของคนท้องถื่นเนื่องจากกำหนดเงื่อนไขเรื่องความมีเหตุมีผลเชิงความเชื่อไว้สูงมาก คนท้องถื่นจึงไม่ควรมอบความเชื่อใจให้แก่คนแปลกหน้าผู้มาเยือนจนกว่าจะมีหลักฐานหนักแน่นอย่างชนิดที่ไม่อาจตีความเป็นแบบอื่นได้ว่าคนแปลกหน้าผู้นั้นมีคุณสมบัติไว้ใจได้ จึงน่าจะสอดคล้องกับความพอใจให้เป็นของคนท้องถื่น เช่น ชาวเกาะเซนต์เนล แต่ไม่ตอบสนองเงื่อนไขเรื่องความจำเป็นเชิงปฏิบัติของคนแปลกหน้าผู้มาเยือน เนื่องจากเงื่อนไขนี้ตอกย้ำความไม่สมมูลทางสถานะระหว่างคนท้องถื่นกับคนแปลกหน้า เพราะมีนัยที่เป็นการไม่เปิดโอกาสให้คนแปลกหน้าสามารถเข้าสู่การมีปฏิสัมพันธ์กับคนท้องถื่นที่จำเป็นสำหรับการใช้ชีวิตของพวกเขาในโลกแห่งใหม่ได้เลย โดยถ้าให้ B หมายถึงผู้มาใหม่ และ A หมายถึงคนท้องถื่น คำอธิบายนี้จะกล่าวว่า A จะสามารถเชื่อใจ B ได้ต่อเมื่อ B สามารถเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องกีดขวางเชิงสถาบัน เช่น กฎหมาย ขนบจารีต วิธีประชาที่จะบังคับควบคุมการกระทำของ B ได้ก่อน ซึ่ง B สามารถตั้งคำถามกลับต่อ A ได้ว่า พวกเขาจะเข้าสู่เงื่อนไขบังคับเช่นที่ว่านี้ได้อย่างไร เนื่องด้วยการเข้า

ไปอยู่ในนั้นเองเขาต้องแสดงหลักฐานที่หนักแน่นได้ก่อนว่าเขาคือผู้มีความซื่อสัตย์ใจได้สำหรับสมาชิกอย่างน้อยหนึ่งคนของชุมชนแห่งใหม่ก่อนไม่ใช่หรือ และเขาจะทำเช่นนี้ได้อย่างไรตั้งแต่ต้น เมื่อหลักฐานที่หนักแน่นขนาดนั้นเขาจะให้ได้อีกต่อเมื่อเขาเป็นส่วนหนึ่งของเงื่อนไขบังคับที่ว่ามันแล้วตามที่ทฤษฎีของฮาร์ดีนอธิบายไว้ จึงดูเหมือนว่าคำอธิบายเรื่องความเชื่อใจที่จะตอบสนองเงื่อนไขเรื่องความมีเหตุมีผลเชิงปฏิบัติสำหรับคนท้องถิ่น ไม่ควรมีเรื่องหลักฐานเป็นเงื่อนไขจำเป็น

นอกจากนี้ คำอธิบายนี้เมื่อพิจารณาให้ลึกซึ้งอีกยังไม่ได้ออกมาเรื่องความมีเหตุมีผลเชิงความเชื่อของคนท้องถิ่นดังที่ดูเหมือนว่าจะทำได้ในตอนแรกอีกด้วย ในภาพยนตร์เรื่อง Dogville หญิงสาวลึกลับชื่อเกรซ มัลลิแกน (Grace Mulligan)หนีจากการตามล่าของกลุ่มนักเลงเข้ามาในเมืองร้างท่ามกลางเทือกเขาร็อกกี้ที่ชื่อว่า Dogville เธอได้รับการรับประกันโดยชายหนุ่มท่าทางอหังการชื่อ ทอม เอ็ดเวิร์ด (Tom Edwards) ผู้เสนอให้เกรซพิสูจน์ตนเองกับคนในหมู่บ้านด้วยการช่วยทำงานเล็กน้อยตามบ้านของพวกเขาฟรีเป็นเวลาสองสัปดาห์ก่อนที่ชาวหมู่บ้านจะมาลงคะแนนเสียงกันว่าจะให้เธอพำนักอาศัยต่อไปได้หรือไม่ เกรซยอมให้ชาวบ้านกดขี่จนเหมือนไม่ใช่มนุษย์อยู่พักใหญ่จนกระทั่งวันหนึ่งที่ตัวตนของเธอถูกเปิดเผย และเกรซถูกทำให้เห็นว่าเกรซแท้จริงแล้วไม่ได้เป็นผู้หญิงบอบบางที่หนีการตามล่าจากกลุ่มนักเลงดังที่ชาวหมู่บ้านเข้าใจ อีกทั้งยังนำหายนะขั้นสูงสุดมาสู่คนทั้งหมู่บ้านแห่งนี้ด้วย ความเป็นไปได้ที่เชื่อว่าความเชื่อใจที่ฮาร์ดีนเสนอเป็นแบบหลักฐานนิยมนั้นยังไม่เพียงพออีกด้วย เมื่อพวกเขามอบความเชื่อใจให้แก่คนแปลกหน้าบนพื้นฐานของหลักฐาน พวกเขาไม่สามารถกำหนดได้ว่าจะเชื่อใจเธอเฉพาะเรื่องนี้เท่านั้น แต่จะไม่เชื่อใจเรื่องอื่น ๆ กลไกเชิงกฎหมาย จารีตประเพณีแคร์รับรองในเรื่องที่เงื่อนไขเชิงสถาบันหรือเงื่อนไขทางสังคมเหล่านั้นกำหนดไว้ และเป็นเพียงสิ่งที่มีมาเพื่อรองรับการกระทำเพียงแค่ว่าภายใต้บริบทที่กลไกและสถาบันดังกล่าวนี้มีขึ้นเท่านั้น กลไกเหล่านี้ ข้อตกลงใดที่ทำกันระหว่างคนแปลกหน้าผู้มาเยือนกับคนท้องถิ่นก็มีลักษณะเดียวกันที่ไม่สามารถครอบคลุมทุกเรื่องได้ มีอยู่หลายเรื่องที่ไม่ได้อยู่ในข้อตกลงที่แสดงออกมาอย่างเปิดเผยที่จะเป็นความเสี่ยงได้ที่จะต้องมีความเชื่อใจต่อกันและกัน ทั้งที่ไม่มีหลักฐานรับรองว่าให้เชื่อใจ ซึ่งหมายถึงความเชื่อใจนั้นต้องเกิดจากสาเหตุแบบอื่น และสอดคล้องมากกว่ากับคำอธิบายของแบร์ (Annette Baier) ที่ว่าเหตุผลข้อหนึ่งที่เราไม่ควรเชื่อว่าความเชื่อใจเป็นเรื่องของการมีหลักฐานที่หนักแน่นให้เชื่อใจได้แบบที่ฮาร์ดีนเสนอ คือสถานการณ์ที่เกี่ยวกับความเชื่อใจนั้นมีความหลากหลายมากจนไม่สามารถสรุปรวบยอดอยู่ในแนวคิดเช่นเรื่องหลักประกันใดทั้งสิ้นสำหรับความเชื่อใจ กล่าวอีกนัยหนึ่ง ไม่มีหลักประกันชนิดใดอยู่ที่สามารถทำให้เราสามารถเชื่อใจคนบางคนบนพื้นฐานของหลักประกันเหล่านั้นได้ หรือบนพื้นฐานของหลักประกันเหล่านั้นเท่านั้นได้ คำวิจารณ์นี้ของแบร์ใช้ได้ด้วยกับกรณีคนแปลกหน้าผู้มาเยือนในโลกใหม่กับคนท้องถิ่น เพราะคนแปลกหน้าผู้มาเยือนย่อมไม่สามารถมีหลักฐานชนิดใดที่จะมารองรับให้คนท้องถิ่นเชื่อใจเขาเมื่อพบกันครั้งแรกได้ ทำให้ทฤษฎีนี้ต้องตกไป

คำอธิบายเรื่องความเชื่อใจของมารูซิค ไม่ตอบสนองเงื่อนไขเรื่องความมีเหตุมีผลเชิงปฏิบัติของคนแปลกหน้าผู้มาเยือนในการได้รับความเชื่อใจเช่นเดียวกัน ดังนี้: A จะเชื่อใจ B ได้เมื่อ A เป็นคนที่อยู่ในสถานะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ B ไม่ว่า B เป็นใครสำหรับ A ก็จะสามารถใช้ความสัมพันธ์นั้นเป็นเหตุผลในการเชื่อใจได้ โดยอาจขังน้ำหนักกับหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำในเรื่องนั้นๆ ของ X คำอธิบายนี้มีข้อดีคือ A จะมอง B ในฐานะเป็นผู้กระทำ ซึ่งการมองเช่นนี้เท่ากับเป็นการมองว่าเรื่องที่เราได้พยายามเสนอหรือได้พยายามจะกระทำนั้นจะเป็นเรื่องที่ขึ้นอยู่กับเราว่าเราจะทำหรือไม่ อย่างไรก็ดี คำอธิบายนี้ประเมินความเชื่อใจบนฐานความสัมพันธ์ที่ผู้ให้ความเชื่อใจมีต่อผู้ที่กระทำในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งความถึงความสำคัญที่คน ๆ นี้อาจมีต่อผู้ให้ความเชื่อใจ เช่นการเป็นญาติมิตร เพื่อนฝูง คนรัก หรือแม้แต่คนที่อยู่ในสถานะพิเศษบางอย่างในมุมมองของเขาคืออาจทำให้เข้าใจบุคลิกลักษณะของคน ๆ นี้ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งที่กระทบต่อการเลือกที่จะเชื่อใจของเขา เช่น การเป็นผู้นำลัทธิที่ศรัทธา เป็นอาจารย์หรือผู้ผลิตคอนเทนต์ชื่อดัง หรืออาจจะเป็นใครก็ตามที่เรารู้สึกได้ว่าถ้าเป็นเรื่องนี้ต้องคนนี้ หรือเพราะว่าเป็นคน ๆ นี้ เราจึงจะพร้อมเชื่อใจเขา ซึ่งจากสิ่งที่มารูซิคพูดมา เรื่องที่ว่าคน ๆ นี้เป็นใคร ก็ดูเหมือนว่าจะจะเป็นเหตุผลในการเชื่อใจที่ทำให้เราสามารถรับคำตอบของใครในเรื่องใดเป็นของเราได้ แต่ถ้าหากเราไม่ได้มีความสัมพันธ์ในลักษณะนั้นก่อนเป็นทุนเดิม การที่ผู้อื่นจะเชื่อใจเราได้หรือไม่ก็จะไม่มีเหตุมีผลในการเชื่อใจ ผู้อื่นจะสามารถตัดสินเราอย่างมีเหตุมีผลได้จากวิธีการเดียวเท่านั้น นั่นก็คือการพิจารณาจากหลักฐาน

ในกรณีการมาเยือนสังคมใหม่ การที่คนท้องถิ่นจะสามารถมองคนแปลกหน้าในฐานะที่เป็นผู้กระทำได้ ก็เพราะว่าคนแปลกหน้าที่มาใหม่นั้นอยู่ในฐานะที่คนท้องถิ่นมองว่าเป็นใครบางคนหรืออะไรบางอย่างเป็นการเฉพาะที่ทำให้เขาไม่เห็นเป็นแค่วัตถุในการสังเกตการณ์ หากเราเป็นคนแปลกหน้าที่ว่านี้ พวกเขาอาจยอมรับคำตอบต่อเรื่องที่เราเสนอไปก็ได้โดยไม่ขึ้นกับหลักฐานว่าทำเรื่องนั้นได้หรือไม่ ถ้าเราเป็นอะไรบางอย่างซึ่งในความสัมพันธ์กับพวกเขาแล้วเป็นคนที่พวกเขาพร้อมที่จะเชื่อใจได้ เช่นถ้าเราเป็นผู้กล้าที่ถูกอัญเชิญมาหรือบุคคลที่การปรากฏตัวตรงกับตำนานท้องถิ่น คำพูดของเราก็จะมีน้ำหนัก จะขอความร่วมมืออะไรก็ง่ายเพราะเราคือคน ๆ นั้น ที่เป็นเหตุผลในการเชื่อใจ หรือต่อให้เราเป็นแค่คนแปลกหน้า ถ้าความหมายของคนแปลกหน้าในสายตาคนท้องถิ่นเป็นบวกก็ทำให้พวกเขายอมรับคำตอบของเราได้ในทำนองเดียวกัน ในทางกลับกันถ้าภาพของคนแปลกหน้าโดยทั่วไปเป็นลบ พวกเขาไม่มีทางที่จะยอมรับคำตอบของตัวเราที่เป็นผู้มาใหม่ได้ไม่ว่าเราจะเสนออะไรก็ตาม ทำนองเดียวกับสิ่งที่ชาวเกาะเซนต์เฮลได้ปฏิบัติต่อผู้มาเยือนทุกคนไม่ว่าจะเป็นใครหน้าไหน (Natarajan, 2018) และต่อให้รู้ว่าเราเป็นใคร การที่คนท้องถิ่นจะเชื่อใจเราได้หรือไม่ก็จะต้องสอบถามกับหลักฐานด้วยอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งในเมื่อเราเป็นคนนอกที่เพิ่งมีปฏิสัมพันธ์กับคนท้องถิ่นเป็นครั้งแรก คนท้องถิ่นก็ย่อมไม่มีหลักฐานใด ๆ ที่จะให้ประเมินการกระทำของเราได้อยู่ดี จึงดูเหมือนกันว่า คำอธิบายแบบของมารูซิคจะใช้ได้เฉพาะแต่กับสถานการณ์ที่ความสัมพันธ์เริ่มดำเนินไปแล้ว หรือในกรณีที่ผู้ให้ความเชื่อใจได้มีความโน้มเอียงในทางใดทางหนึ่งอยู่แล้วจากภาพจำที่ตนเองได้เห็นเกี่ยวกับบุคคลนั้น ๆ

นอกจากนี้ คำอธิบายนี้ไม่ตอบสนองเงื่อนไขเรื่องความมีเหตุมีผลเชิงความเชื่อสำหรับคนแปลกหน้าผู้มาเยือน ผู้ที่ไม่อาจรู้ได้ว่าจะต้องทำอะไรถึงแค่นั้นจึงจะบรรลุเงื่อนไขขั้นต่ำที่ทำให้คนท้องถิ่นพอให้ความเชื่อใจได้และเสี่ยงต่อการถูกใช้ประโยชน์เกินสมควร เงื่อนไขที่มารูชิดกำหนดไว้จึงบกพร่องเมื่อมองจากมุมมองของคนแปลกหน้าผู้มาเยือนผู้ที่จะไม่มีหลักประกันว่าตนจะต้องแลกทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่เพื่อได้มาซึ่งความเชื่อใจชนิดที่จะทำให้ปฏิสัมพันธ์ที่ต้องการเป็นไปได้หรือไม่ เช่น เกรชที่พยายามผูกมิตรกับชาวบ้านเพื่อให้พวกเขาอมรับให้เธอพักอาศัยเพื่อหลบภัยอยู่ในหมู่บ้านแห่งนี้ โดยเริ่มจากยอมรับที่จะช่วยทำงานบ้าน เลี้ยงเด็กและช่วยขายของในร้านให้แก่พวกเขาเพื่อแลกกับเงินจำนวนเล็กน้อย แต่สิ่งที่เธอต้องแลกกับดูเหมือนจะเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ทุกครั้งที่การมีอยู่ของเธอดูเหมือนสร้างภาระให้แก่คนในหมู่บ้าน เช่น เมื่อตำรวจมาติดประกาศตามหาตัวเธอ หรือเมื่อตำรวจมาติดประกาศให้รางวัลนำจับ เป็นต้น จนลงเอยทำให้เธออยู่ในสถานะที่เปราะบางมากขึ้นเรื่อย ๆ กระทั่งกลายมาถูกใช้เป็นทีระบายความใคร่ของผู้ชายทุกคนในหมู่บ้าน และถูกจับส่งให้กลุ่มนักเลงโดยทอมที่เป็นคนรักของเธอเอง ในฐานะของการเรียกหาหลักฐาน แต่ขณะเดียวกันหลักฐานนี้กลับขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ที่ผู้ให้ความเชื่อใจมีต่อผู้ที่กระทำในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งความถึงความสำคัญที่คน ๆ นั้นอาจมีต่อผู้ให้ความเชื่อใจ เช่นการเป็นญาติมิตร เพื่อนฝูง คนรัก หรือแม้แต่คนที่อยู่ในสถานะพิเศษบางอย่างในมุมมองของเขาที่อาจทำให้เข้าใจบุคลิกลักษณะของคน ๆ นี้ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งที่กระทบต่อการเลือกที่จะเชื่อใจของเขา ซึ่งปราศจากความหนักแน่นมั่นคงเหมือนกับเงื่อนไขทางกฎหมาย ขนบประเพณีและวิถีประชานิตที่ฮาร์ดดินเสนอที่อย่างน้อยก็มีความเป็นสาธารณะและใช้บังคับกับทุกคนอย่างเสมอหน้ากัน ไม่ใช่แปรเปลี่ยนไปตามความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลซึ่งพร้อมจะผันแปรได้เมื่อสถานการณ์ภายนอกเปลี่ยนแปลงไป

คำอธิบายเรื่องความเชื่อใจของแบร์ ตอบสนองเงื่อนไขเรื่องความมีเหตุมีผลเชิงปฏิบัติของคนแปลกหน้าผู้มาเยือนเนื่องจากกำหนดไว้เพียงว่า A เชื่อใจ B ได้โดยเชื่อไว้ก่อนว่า B มีเจตนาดีที่จะพยายามทำให้เป็นไปตามที่ A เชื่อใจให้เขาเป็นหรือทำ เท่ากับว่าเพียง B เข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับ A และทำให้ A รับรู้ได้ถึงเจตนาดีของ B ก็ทำให้เขาสามารถได้รับความเชื่อใจจาก A ได้แล้วโดยไม่จำเป็นต้องให้ B ตอบสนองเงื่อนไขได้อีก เช่น แสดงหลักฐานเป็นการกระทำที่คงเส้นคงวาหรือความซื่อสัตย์สุจริตที่จะทำให้คู่ควรที่ A จะมอบความไว้วางใจให้ อย่างน้อยก็ในขั้นแรกของปฏิสัมพันธ์ แต่ไม่ตอบสนองเงื่อนไขเรื่องความมีเหตุมีผลเชิงความเชื่อสำหรับคนท้องถิ่นในการมอบความเชื่อใจ

จุดพลิกผันอยู่ที่ว่าการที่คำอธิบายนี้ไม่ตอบสนองเงื่อนไขเรื่องความมีเหตุมีผลเชิงความเชื่อสำหรับคนท้องถิ่น ยังทำให้ไม่ตอบสนองเงื่อนไขเรื่องความจำเป็นเชิงปฏิบัติของคนแปลกหน้าผู้มาเยือนตามมาอีกด้วย ดังนี้: ในกรณีตามปรกติ A ใช้ชีวิตอยู่ก่อนแล้วโดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพา B การที่ข้อนี้จะเป็นจริงได้ B จึงต้องทำให้ A รับรู้ได้ก่อนว่า A มีบางสิ่งบางอย่างที่เขาให้ความสำคัญอยู่ (หรือบางสิ่งที่เขา *ควร* ให้ความสำคัญ) ที่ B สามารถรับผิดชอบแทนให้ได้ ซึ่งก็จะกลับไปปัญหาเดิมที่ทฤษฎีเกมประสบที่กล่าวในตอนแรกว่า B (นักมานุษยวิทยา) จะ

สื่อสารให้ A (ชาวเกาะเซนต์เนล) รับรู้ได้อย่างไรว่าพวกเขามีบางสิ่งบางอย่างที่ให้ความสำคัญหรือ *ควร* ให้ความสำคัญที่ B สามารถรับผิดชอบแทนให้ได้ และเพราะในเบื้องต้นนั้นคนท้องถิ่นไม่มีเหตุที่ต้องให้ความสำคัญแต่แรกที่ต้องยกให้คนมาใหม่รับผิดชอบ แต่มันจะมีอย่างช่วยไม่ได้ทันทีถ้ารับคนแปลกหน้าเข้ามา สิ่งที่คุณท้องถิ่นจะทำคือหลีกเลี่ยงการปฏิสัมพันธ์ที่จะเป็นเหตุเสียแต่ต้น นั่นทำให้ไม่น่าเชื่อว่าความร่วมมือระหว่างกันจะเกิดขึ้นได้ตามทฤษฎีนี้

คำอธิบายเรื่องความเชื่อใจของโจนส์ ตอบสนองเงื่อนไขเรื่องความมีเหตุมีผลเชิงปฏิบัติของคนแปลกหน้าผู้มาเยือน ดังนี้: A จะเชื่อใจ B ได้เมื่อ A มีจุดยืนทางอารมณ์ที่เป็นเชิงบวกทั้งต่อเจตนาดีและความสามารถของ B โดยจุดยืนนี้สามารถบ่มเพาะขึ้นได้ และมีขึ้นมาได้เองโดยที่ A ไม่จำเป็นต้องมีหลักฐานมาก่อนว่า B เป็นคนที่เชื่อใจได้ และไม่จำเป็นต้องมีเหตุมีผลผูกพันใด ๆ ที่จะเชื่อใจ B เพียงแค่มีเหตุบางอย่างเป็นฐานรองรับให้ A มีจุดยืนในทางบวกต่อ B เท่านั้น ซึ่งฐานนี้ออกเหนือจากเรื่องบริบทแวดล้อม เรื่องที่เชื่อใจ ผลกระทบที่ตามมาหากความเชื่อใจผิดพลาด และอคติ ซึ่งมีผลต่อจุดยืนทางอารมณ์ที่มี อันเป็นสิ่งที่คนแปลกหน้าไม่สามารถที่จะรู้และกระทำตอบสนองตามได้ แต่ในเมื่อทฤษฎีได้เปิดโอกาสให้ความเชื่อใจเกิดขึ้นได้โดยไม่มีหลักฐานแล้ว คำถามที่ตามมาคืออะไรจะเป็นฐานให้กับจุดยืนทางบวกที่จะเกิดขึ้นนี้

แต่คำถามคือคำอธิบายของโจนส์ตอบสนองเงื่อนไขเรื่องความมีเหตุมีผลเชิงความเชื่อใจของคนท้องถิ่นหรือไม่ ตรงจุดนี้เองที่คำอธิบายนี้ควรได้รับการเสริมด้วยข้อเสนอของมารูซิคเรื่องการรับรู้ผ่านมุมมองของผู้กระทำ ถ้าจุดยืนทางอารมณ์สามารถเกิดขึ้นได้โดยมีฐานจากการเคารพในการเป็นผู้กระทำ ก็จะเป็นไปได้ที่คนท้องถิ่นจะเชื่อใจต่อคนแปลกหน้าผู้มาเยือนอย่างมีเหตุมีผลได้แม้ปราศจากหลักฐาน หากว่าคนแปลกหน้าผู้นั้นพยายามแสดงออกถึงความตั้งใจในการทำเรื่องใดก็ตามที่ประสงค์จะมีปฏิสัมพันธ์แบบร่วมมือกันกับคนท้องถิ่น รวมไปถึงการจะไม่สร้างปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตอันเป็นปกติของคนท้องถิ่น ความตั้งใจนั้นก็สมารถที่จะหนุนเสริมความรู้สึกในทางบวกต่อคนแปลกหน้าแล้วทำให้คนท้องถิ่นรู้สึกอยากที่จะบ่มเพาะความต้องการที่จะเชื่อใจที่เป็นจุดยืนในทางบวกต่อคนแปลกหน้าต่อไปได้ถึงแม้ยังไม่มีหลักฐานถึงความไว้วางใจได้ของคนแปลกหน้าก็ตาม กล่าวคือ ถ้าผู้มาใหม่คือ B และคนท้องถิ่นเป็น A B จะได้รับความเชื่อใจจาก A ในเรื่องหนึ่ง ๆ เมื่อ A มีจุดยืนในทางบวกต่อ B เมื่อ B ได้แสดงเจตนาดีผ่านการให้คำมั่นหรือสัญญาว่าจะทำในเรื่องนั้น ๆ ตลอดจนลักษณะและพฤติกรรมที่คู่ควมมากับการให้สัญญาหรือคำมั่นดังกล่าว ซึ่ง A ได้ใช้สิ่งเหล่านี้ที่ B แสดงออกมาเป็นฐานในการตัดสินใจว่าจะบ่มเพาะจุดยืนในทางบวกต่อ B ในเรื่องนั้น ๆ ที่ทำให้ A ยอมให้ B สามารถกระทำในเรื่องนั้น ๆ ได้ อนึ่ง โจนส์อธิบายว่าความเชื่อใจที่เกิดขึ้นนี้รวมถึงความต้องการที่จะบ่มเพาะความเชื่อใจที่คนท้องถิ่นจะมีให้แก่ B นี้ ไม่ใช่การเชื่อว่า B จะทำในเรื่องที่ B เสนอได้เสียทีเดียว แต่เป็นการมีความโน้มเอียงในทางบวกต่อเรื่องที่ B เสนอ ซึ่งในทางปฏิบัติตีความได้ว่า ความเชื่อใจในฐานะการมีจุดยืนในทางบวกที่โจนส์กล่าวถึงหมายความว่าปฏิกริยาของคนท้องถิ่นไม่

จำเป็นต้องเป็นทำนองว่า “เรามั่นใจว่าคุณทำได้” แต่เป็นแค่การที่คนท้องถิ่นมีปฏิกริยากับข้อเสนอของคนแปลกหน้าผู้มาเยือนทำนองว่า “น่าสนใจดีนี่ ลองทำให้ดูหน่อยได้ไหม” หรือก็คือแค่ความรู้สึกว่าน่าเสี่ยงกับข้อเสนอของเขานั้นก็เพียงพอแล้วสำหรับที่ปฏิสัมพันธ์จะเริ่มขึ้นได้และเจริญงอกงามต่อจากนั้นไป และทั้งหมดนี้สามารถที่จะเกิดขึ้นได้แม้ทั้งสองฝ่ายที่มีปฏิสัมพันธ์กันนั้นจะยังไม่รู้ข้อมูลเกี่ยวกับอีกฝ่ายมาก่อนหน้านี้ที่พอจะเป็นหลักฐานสนับสนุนแก่ความเชื่อใจชนิดที่นักปริชานนิยมอ้างได้ คำอธิบายเรื่องนี้ของโจนส์จึงตอบสนองเงื่อนไขเรื่องความมีเหตุมีผลเชิงความเชื่อใจของคนท้องถิ่นที่ทำให้ความเชื่อใจที่จำเป็นสำหรับปฏิสัมพันธ์แบบความร่วมมือกันครั้งแรกระหว่างคนท้องถิ่นกับคนแปลกหน้าว่าเป็นไปได้

บทสรุป

บทความนี้มุ่งตอบปัญหาเรื่องความเชื่อใจที่สามารถทำให้ปฏิสัมพันธ์แบบการกระทำร่วม (collective action) ระหว่างคนแปลกหน้าที่ฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ที่เข้ามาอาศัยในที่แห่งใหม่ และอีกฝ่ายคือคนท้องถิ่นในที่แห่งนั้น เป็นไปได้ โดยได้สำรวจ วิเคราะห์และประเมินทฤษฎีเกี่ยวกับความเชื่อใจสามกลุ่ม คือ ทฤษฎีเกม ทฤษฎีแบบปริชานนิยม และทฤษฎีแบบบอปริชานนิยม และได้ผลลัพธ์เป็นคำตอบว่าคำอธิบายเรื่องความเชื่อใจที่เหมาะสมที่สุดคือแนวทางของคาเรน โจนส์ที่กล่าวว่าความเชื่อใจคือการมีจุดยืนในแง่บวก (optimism) ต่อเจตนาดีและความสามารถของผู้ที่ได้รับความเชื่อใจในเรื่องหนึ่ง ๆ โดยจุดยืนในแง่บวกนี้สร้างขึ้นมาได้จากการที่ผู้ที่ได้รับความเชื่อใจแสดงความตั้งใจที่จะทำในเรื่องนั้น ๆ โดยเชื่ออย่างใจจริงว่าตนจะทำการที่ฝ่ายมีจุดยืนในแง่บวกว่าตนจะทำได้ให้ได้จากความเป็นผู้กระทำของตน ความเชื่อใจชนิดนี้สามารถที่จะเกิดขึ้นได้แม้ทั้งสองฝ่ายที่มีปฏิสัมพันธ์กันนั้นจะยังไม่รู้ข้อมูลใดที่ใช้เป็นหลักฐานความไว้วางใจของอีกฝ่ายมาก่อนเลย แต่ตอบสนองเงื่อนไขความมีเหตุมีผลเชิงความเชื่อใจและการที่แนวคิดนี้ใช้อธิบายการเกิดขึ้นของความเชื่อใจที่จำเป็นสำหรับปฏิสัมพันธ์แบบความร่วมมือกันครั้งแรกระหว่างคนท้องถิ่นกับคนแปลกหน้าได้จึงทำให้ตอบสนองเงื่อนไขเรื่องความมีเหตุมีผลเชิงปฏิบัติให้แก่ทั้งสองฝ่ายได้ด้วยอย่างสมดุลกัน

เกี่ยวกับผู้เขียน

กานต์ วคินสมบัติ: นิสิตปริญญาโท ภาควิชาปรัชญา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บรรณานุกรม

Aubert, V. (2006). Competition and dissensus: Two types of conflict and of conflict resolution. In D. Druckman & P. F. Diehl (Eds.), *Conflict Resolution* (pp. 129-148). Sage Publications.

Axelrod, R. (1984). *The evolution of cooperation*. Basic Books.

- Baier, A. (1986). Trust and antitrust. *Ethics*, 96(2), 231-60.
- Carens, J. (2013). *The ethics of immigration*. Oxford University Press.
- Chignell, A. (2018). The ethics of belief. In E. N. Zalta (Ed.), *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Spring 2018 Edition). <https://plato.stanford.edu/archives/spr2018/entries/ethics-belief/>
- Dasgupta, P. (1988). Trust as a commodity. In D. Gambetta (Ed.), *Trust: Making and breaking cooperative Relation* (pp. 49-72). Blackwell.
- Denning, D. E. (1993, August). A new paradigm for trusted systems. *Proceedings on the 1992-1993 workshop on New security paradigms* (pp. 36-41). USA. <https://doi.org/10.1145/283751.283772>
- Elster, J. (1976). Some conceptual problems in political theory. In B. Barry (Ed.), *Power and political theory: Some European perspectives* (pp. 245-270). Wiley.
- Elster, J. (1979). *Ulysses and the sirens: Studies in rationality and irrationality*. Cambridge University Press.
- Elster, J. (2007). *Explaining social behavior*. Cambridge University Press.
- Frost-Arnold, K. (2014). The cognitive attitude of rational trust. *Synthese*, 191(9), 1957-1974.
- Gambetta, D. (1988). *Trust: Making and breaking cooperative relation*. Blackwell.
- Good, D. (1988). Individuals, interpersonal relations, and trust. In D. Gambetta (Ed.) *Trust: Making and breaking cooperative relation* (pp. 139-167). Blackwell.
- Hardin, R. (1996). Trustworthiness. *Ethics*, 107, 26-42.
- Hardin, R. (2002). *Trust and trustworthiness*. Russell Sage Foundation.
- Hawley, K. (2014). Trust, distrust and commitment. *Nous*, 48(1), 1-20.
- Ho, T. S. (2022). Positive Illusion and the normativity of substantive and structural rationality. *Philosophical Explorations*. DOI: 10.1080/13869795.2022.2160876
- Hofstede, G., & Hofstede, G. J. (2005). *Cultures and organizations: Software of the mind, revised and expanded* (2nd ed.). McGraw-Hill.
- Holton, R. (1994). Deciding to trust, coming to believe. *Australasian Journal of Philosophy*, 72(1), 63-76.
- Jones, K. (1996). Trust as an affective attitude. *Ethics*, 107, 4-25.
- Jones, K. (1999). Second-hand moral knowledge. *The Journal of Philosophy*, 96(2), 55-78.
- Jones, K. (2012). Trustworthiness. *Ethics*, 123(1), 61-85.
- Jones, K. (2019). Trust, distrust, and affective looping. *Philosophical Studies*, 176(4), 955-968.
- Kopec, M., & Titelbaum, M. G. (2015). The Uniqueness thesis. *Philosophy Compass*, 11(4), 189-200.
- Levy, N. (2022). In trust we trust: Epistemic vigilance and responsibility. *Social Epistemology*, 36(3), 283-298.
- Luce, D., & Raiffa, H. (1957). *Games and decisions: Introduction and critical survey*. Wiley.
- Marušić, B. (2015). *Evidence and agency: Norms of belief for promising and resolving*. Oxford University Press.
- Natarajan, S. (2018, November 2). *The man who spent decades befriending isolated Sentinelese tribe*. BBC News. <https://www.bbc.com/news/world-asia-india-46350130>

- O'Neill, O. (2002). *A question of trust: The BBC Reith lectures*. Cambridge University Press.
- Pandit, T. N., & Chattopadhyay, M. (1989). Meeting the Sentinel islanders: The least known of the Andaman hunter-gatherers. *Journal of the Indian Anthropological Society*, 24, 169-178.
- Pandit, T. N. (1990). *The Sentinelese*. Seagull Books.
- Pettit, P. (1995). The cunning of trust. *Philosophy & Public Affairs*, 24(3), 202-225.
- Pekka, M. (2013). Desire for esteem as reason for trust. In M. Pekka & C. Townley (Eds.), *Trust: Analytic and applied perspectives* (pp. 119-129). Brill.
- Schelling, T. C. (1960). *The strategy of conflict*. Harvard University Press.
- Sen, A. K. (1977a). Rational fools: A critique of the behavioral foundations of economic theory. *Philosophy & Public Affairs*, 6(4), 317-344.
- Sen, A. K. (1977b). Rationality and morality: A reply. *Erkenntnis*, 11(2), 225-232.
- Stalberg, A. (2021, November 12). *How Isekai became anime's most popular genre*. Game Rant. <https://gamerant.com/how-isekai-genre-became-so-popular/>
- White, R. (2005). Epistemic permissiveness. *Philosophical Perspectives*, 19, 445-459.
- Williams, B. (1981). *Problems of the self*. Cambridge University Press.
- Winters, B. (1979). Believing at will. *Journal of Philosophy*, 76(5), 243-256.
- Witteloostuijn, A. (2003). A game-theoretic framework of trust. *International Studies of Marketing and Organization*, 33(3), 53-71.
- Worsnip, A. (2018). What is (in)coherence. In R. Shafer-Landau (Ed.), *Oxford studies in metaethics 13* (pp. 184-206). Oxford University Press.